

Aanmeldingsnotitie voor M.E.R beoordeling

Inrichting
Dwingelderveld

Opdrachtgever

provincie Drenthe

Opdrachtnemer/uitvoerder

dienst landelijk gebied
voor ontwikkeling en beheer

Dwingelderveld

Aanmeldingsnotitie voor m.e.r.-beoordeling

Definitief

Opdrachtgever:
Bestuurscommissie Dwingelderveld

Grontmij Nederland bv
Assen, 23 oktober 2009

Verantwoording

Titel : Dwingelderveld

Subtitel : Aanmeldingsnotitie voor m.e.r.-beoordeling

Projectnummer : 272877

Referentienummer : 272877

Datum : 23 oktober 2009

Auteur(s) : drs. F.M.W. Bax, drs. A. Luinenburg

Redactie : Drs. H. van den Brink

Foto voorkaft : Auteursrecht berust bij Hans Dekker

E-mail adres : florine.bax@grontmij.nl

Gecontroleerd door : ir. M.E.M. Willekens

Paraaf gecontroleerd :

Goedgekeurd door : drs. ing. J.W. Popken

Paraaf goedgekeurd :

Contact : Stationsplein 12
9401 LB Assen
Postbus 29
9400 AA Assen
T +31 592 33 88 99
F +31 592 33 06 67
noord@grontmij.nl
www.grontmij.nl

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	8	
1	Inleiding.....	11
1.1	Aanleiding	11
1.2	Ligging en begrenzing plangebied	11
1.3	M.e.r.-beoordeling	14
1.4	Initiatiefnemer en bevoegd gezag	14
1.5	Leeswijzer	15
2	Kenmerken voorgenomen activiteit	17
2.1	Uitgangspunten	17
2.2	Inrichtingsplan	17
2.2.1	Beschrijving vijf hoofdmaatregelen Inrichtingsplan Dwingelderveld	19
2.2.2	Beschrijving vijf nevenmaatregelen Inrichtingsplan Dwingelderveld	21
2.3	Toekomstig beheer	21
3	Plaats activiteit en effectanalyse.....	23
3.1	Plaats van de activiteit	23
3.2	Kenmerken van de potentiële milieueffecten.....	23
3.2.1	Landschap en cultuurhistorie	23
3.2.1.1	Huidige situatie en autonome ontwikkeling.....	23
3.2.1.2	Milieueffecten inrichting	24
3.2.1.3	Milieueffecten gebruik	25
3.2.2	Archeologie en geomorfologie	25
3.2.2.1	Huidige situatie	25
3.2.2.2	Milieueffecten inrichting	26
3.2.2.3	Milieueffecten gebruik (archeologie en geomorfologie).....	27
3.2.3	Flora en fauna	27
3.2.3.1	Huidige situatie en autonome ontwikkeling.....	27
3.2.3.2	Milieueffecten inrichting	28
3.2.3.3	Milieueffecten gebruik	35
3.2.4	Water.....	40
3.2.4.1	Huidige situatie en autonome ontwikkeling.....	40
3.2.4.2	Milieueffecten inrichting	41
3.2.4.3	Milieueffecten gebruik	42
3.2.5	Bodemkwaliteit	43
3.2.5.1	Huidige situatie en autonome ontwikkeling.....	43
3.2.5.2	Milieueffecten inrichting	43
3.2.5.3	Milieueffecten gebruik	43
3.2.6	Recreatie	44
3.2.6.1	Huidige situatie en autonome ontwikkeling.....	44
3.2.6.2	Milieueffecten inrichting	44
3.2.6.3	Milieueffecten gebruik	45
3.2.7	Verkeer, geluid, luchtkwaliteit en externe veiligheid	45
3.2.7.1	Huidige situatie en autonome ontwikkeling.....	45
3.2.7.2	Milieueffecten inrichting	45
3.2.7.3	Milieueffecten gebruik	45

4	Afweging	47
4.1	Overzicht omstandigheden	47
4.2	Conclusie	51

Bijlage 1: Kaart Inrichtingsplan

Bijlage 2: Beleidskader

Samenvatting

Het Inrichtingsplan

Er staat de komende jaren heel wat te gebeuren in het Dwingelderveld. De voormalige landbouwgrond van het Noordenveld, midden in het Nationaal Park, verandert in natuur. De bovenste laag van de bodem wordt afgegraven, zodat zich hier weer natte heide kan ontwikkelen. Hetzelfde gebeurt in een deel van het Kloosterveld aan de zuidwestelijke rand van het gebied. Met de grond wordt een aarden wal langs de A28 aangelegd. De weg Lhee-Kraloo verandert in een zandweg met fietspad. Omdat er geen landbouwgrond meer in het gebied ligt, gaan de laatste landbouwsloten dicht en krijgt het gebied weer zijn natuurlijke afwatering. De grondwaterstand gaat omhoog.

Dat alles betekent geweldige winst voor de natuur. De verdroging wordt opgeheven, zodat natte heide en hoogveen zich kunnen herstellen en uitbreiden. Veel bijzondere planten en dieren zullen daarvan profiteren. Daarmee dragen de maatregelen sterk bij aan de 'instandhoudingsdoelstellingen' voor het Dwingelderveld in het kader van Natura 2000.

De maatregelen zijn uitgewerkt in het Inrichtingsplan Dwingelderveld. Dit plan is opgesteld door de Bestuurscommissie Dwingelderveld, waarin vertegenwoordigers zitten van Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Waterschap Reest en Wieden, Gemeente Westerveld, Gemeente De Wolden, Nationaal Park Dwingelderveld, Rijkswaterstaat en LTO Noord. De commissie is ingesteld op basis van de Wet Inrichting Landelijk Gebied (WILG).

Milieugevolgen in beeld: de procedure

Bij zo'n ingrijpend project is het belangrijk om van te voren te weten of er, naast het positieve effect op de natuur, negatieve bijeffecten - al of niet tijdelijk - op de omgeving te verwachten zijn. De werkzaamheden zouden bijvoorbeeld kunnen leiden tot verstoring van dieren, verlies van broedplaatsen, aantasting van archeologische waarden of geluidshinder voor omwonenden. Als de te verwachten effecten bekend zijn, kan gezocht worden naar mogelijkheden om ze te vermijden of te verzachten.

Om de gevolgen van grote projecten in beeld te brengen, kennen we in Nederland de 'milieueffectrapportage'. Voor activiteiten waarvan bij voorbaat vaststaat dat ze negatieve gevolgen voor de omgeving hebben, zoals de aanleg van een nieuwe weg, is een uitgebreide milieurapportage verplicht. Voor het Inrichtingsplan Dwingelderveld ligt dat anders: dit plan valt wettelijk gezien onder de activiteiten die negatieve gevolgen *kunnen* hebben. Daarvoor moet het 'bevoegd gezag' – dat is in dit geval de provincie Drenthe – beoordelen *of* een uitgebreide milieueffectrapportage nodig is.

Om dat oordeel te kunnen vellen, moet de provincie natuurlijk beschikken over goede informatie over de te verwachten effecten van het project. Die informatie staat in de 'm.e.r.-aanmeldingsnotitie', opgesteld door de Bestuurscommissie Dwingelderveld. Dat is dus weliswaar geen milieueffectrapport, maar wel een volledig overzicht van de milieugevolgen van de werkzaamheden.

staat in de 'm.e.r.-aanmeldingsnotitie', opgesteld door de Bestuurscommissie Dwingelderveld. Dat is dus weliswaar geen milieueffectrapport, maar wel een volledig overzicht van de milieugevolgen van de werkzaamheden.

Onderzoek

In de m.e.r.-aanmeldingsnotitie voor het Inrichtingsplan Dwingelderveld is heel wat onderzoek verwerkt dat bij de voorbereiding van het plan is uitgevoerd. Zoals archeologisch vooronderzoek, biochemisch onderzoek, toetsing van de gevolgen voor de natuur in het kader van de Natuurbeschermingswet en de Flora- en faunawet en onderzoek naar de waterhuishouding in het kader van het Waterbesluit Slenken Dwingelderveld van het waterschap Reest en Wieden. Daarnaast zijn deskundigen geraadpleegd en alle beschikbare gegevens verzameld.

De effecten in het kort

Landschap en cultuurhistorie

De gevolgen van het plan voor landschap en cultuurhistorie zijn positief. De inrichting van het Noordenveld leidt tot herstel van het vroegere heidellandschap. De kades rondom het Kloosterveld beïnvloeden het landschap negatief, maar dit effect is zeer beperkt. Het landschappelijke effect van de aarden wal is beperkt: Het zicht op het Dwingelderveld vanaf de A28 wordt in de huidige situatie ook belemmerd door het aanwezige bos. Beplant met bomen en struiken zal de wal onderdeel uitmaken van het bosgebied.

Archeologie en geomorfologie

De kans op onherstelbare verstoring of vernietiging van archeologische en aardkundige waarden tijdens de inrichting is zeer klein. Op enkele plekken zal vervolgonderzoek plaatsvinden. Het plan heeft gunstige gevolgen voor de geomorfologie: de oorspronkelijke slenken (natuurlijke laagtes) worden hersteld. De afvoer van het water na waterberging gebeurt geleidelijk en gecontroleerd; daardoor is de kans op het wegspoelen van waardevolle bodemlagen zeer klein.

Flora en fauna

Op verschillende manieren worden eventuele negatieve effecten op planten- en diersoorten tijdens de uitvoering van de maatregelen voorkomen of zoveel mogelijk beperkt.

Voor het begin van de werkzaamheden wordt het betreffende gebied omgeschikt gemaakt voor beschermde diersoorten, zodat deze tijdig zullen vertrekken. Als er vervolgens toch nog beschermde dieren worden aangetroffen, worden deze gevangen en elders weer uitgezet. Omdat de uitvoering in fasen gebeurt, blijft er voor alle soorten steeds voldoende leefgebied beschikbaar.

Tijdelijk verlies van leefgebied voor de kamsalamander en het paapje (een broedvogelsoort) door de uitvoering van de werkzaamheden wordt gecompenseerd door op andere plaatsen nieuw leefgebied in te richten.

Verstoring van vogels wordt vermeden door buiten het broedseizoen en buiten de gevoelige perioden voor winter- en trekvogels te werken en wanneer nodig aangepaste werktijden aan te houden.

Door deze maatregelen blijven de effecten zeer beperkt; de instandhoudingsdoelen in het kader van Natura 2000 komen niet in gevaar. Voor de verwachte verstoring van enkele algemeen voorkomende diersoorten wordt ontheffing van de Flora- en faunawet aangevraagd.

Er zijn geen negatieve effecten voor de flora en fauna na de uitvoering van de maatregelen te verwachten. Daarentegen treden er wel sterke positieve effecten op.

Water

Door de uitvoering van het plan wordt de waterhuishouding in het Dwingelderveld hersteld. Het plan, dat is ontwikkeld in samenhang met het Waterbesluit Slenken Dwingelderveld van het waterschap, bevat verscheidene waarborgen tegen wateroverlast in de omgeving. Bovendien worden bestaande knelpunten in de waterhuishouding van de omgeving opgelost.

Bodemkwaliteit

Het omvormen van landbouw- in natuurgebied heeft geen negatieve effecten op de bodemkwaliteit. Dit geldt ook voor de andere maatregelen uit het Inrichtingsplan. Het verwijderen van de voedselrijke bouwvoor is positief voor de bodem van het Dwingelderveld. In de aarden wal wordt de vrijgekomen grond zodanig verwerkt dat deze niet meer uit kan spoelen in het natuurgebied. Ook het verwijderen van het teerhoudende asfalt van de weg Lhee-Kraloo kan als positief worden aangemerkt.

Recreatie

Door de weg Lhee-Kraloo alleen toegankelijk te maken voor vergunninghouders, wordt de toegang tot het Nationaal Park voor gemotoriseerd verkeer beperkt. Dit wordt grotendeels gecompenseerd door de aanleg van twee parkeerplaatsen, nieuwe fiets- en wandelpaden en een mindervalidenpad. De locaties van de nieuwe infrastructuur zijn zo gekozen dat de aanwezige flora en fauna zo min mogelijk wordt verstoord.

Verkeer

Door het transport zoveel mogelijk over wegen binnen het plangebied te laten plaatsvinden en passende verkeersmaatregelen te nemen, zullen negatieve effecten op de verkeersveiligheid beperkt zijn. De wijze van transport en de keuze voor de transportroutes is nog onderwerp van studie. Hinder voor omwonenden door het grondtransport wordt zoveel mogelijk voorkomen door de keuze van de routes.

Conclusie: effecten beperkt; geen uitvoerige milieueffectrapportage nodig
Uit de aanmeldingsnotitie blijkt dat de negatieve effecten van het Inrichtingsplan beperkt zijn. Blijvende effecten na de uitvoering van de maatregelen zijn er vrijwel niet. Tijdelijke negatieve effecten tijdens de uitvoering zijn voor een groot deel te vermijden door de fasering en de timing van de werkzaamheden (zoals uitvoering buiten het broedseizoen), door zorgvuldig te werken en door tijdig vervangend leefgebied voor enkele diersoorten te bieden. Er is geen aanleiding om de voorgenomen activiteit in een uitgebreide milieueffectrapportage af te wegen.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Het Nationaal Park Dwingelderveld is vanwege het voorkomen van waardevolle natte heide, droge heide, vennen en hoogveentjes en bos aangemerkt als Habitat- en Vogelrichtlijngebied en maakt daarmee deel uit van het Europese Natura 2000-netwerk.

Vanuit de Europese doelstellingen voor dit natuurgebied is het Inrichtingsplan Dwingelderveld opgesteld om de ecologische kwaliteit en de oppervlakte van meerdere belangrijke habitattypen, in het bijzonder de natte heiden, te verbeteren. Deze verbetering is gecombineerd met de doelstellingen uit het Waterbesluit van Waterschap Reest en Wieden: GGOR Dwingelderveld en de wateropgave in het kader van WB21, namelijk het vasthouden, bergen en vertraagd afvoeren van gebiedseigen water¹.

Het Inrichtingsplan is gericht op de verbetering van het hydrologische systeem van het Dwingelderveld. Daarmee wordt uitvoering gegeven aan de (Europese) kernopgave voor het Dwingelderveld: verbetering van de kwaliteit en uitbreiding van de oppervlakte van vooral de 'natte' habitattypen. Concreet gaat het om het herstel van de hydrologie van het heidegebied, inclusief de agrarische enclaves Noordenveld en Kloosterveld, het herinrichten van het heidegebied waarbij de verworven agrarische gronden van het Noordenveld omgezet worden tot natuurgebied en de aanleg van aarden (geluids)wallen langs de A28. Het Inrichtingsplan omvat maatregelen om de grondwaterpeilen over het algemeen te verhogen en gebiedseigen grond- en oppervlaktewater te bufferen en vertraagd af te voeren.

Bovendien zal, overeenkomstig het besluit van de raad van de gemeente Westerveld, de asfaltverharding van de weg over de Dwingelder heide worden verwijderd en verder zullen een betonfietspad, een familiepad en enkele parkeerplaatsen worden aangelegd.

Het Overlegorgaan Nationaal Park Dwingelderveld heeft een Inrichtingsplan laten opstellen.

Door de maatregelen in hun samenhang in één project onder te brengen, komen alle belangen aan bod en kan met de meest efficiënte inzet van middelen het optimale resultaat worden bereikt.

Voor de uitvoering van het Inrichtingsplan Dwingelderveld is een Bestuurscommissie Dwingelderveld (BCD) ingesteld. De BCD opereert onder de Wet Inrichting Landelijk Gebied (WILG)². Het Inrichtingsplan Dwingelderveld wordt een plan als bedoeld in artikel 17 van de WILG en wordt naar verwachting in december 2009 vastgesteld. Aan de uitvoering van het Inrichtingsplan wordt een m.e.r.-beoordeling gekoppeld.

Het Inrichtingsplan wordt uitgevoerd binnen het grondgebied van de gemeenten De Wolden, Westerveld en Midden-Drenthe (zie bijlage 1). Veruit het grootste deel van de maatregelen vindt plaats in de gemeente Westerveld. Om de maatregelen uit het Inrichtingsplan uit te kunnen voeren is een bestemmingsplanwijziging noodzakelijk.

¹ In bijlage 2 is schematisch weergegeven welke doelen per overheid zijn geformuleerd voor het Dwingelderveld.

² Het Besluit MER noemt de Landinrichtingswet die niet meer bestaat. Het inrichtingsplan wordt vastgesteld op basis van de WILG, maar het Besluit MER kent de WILG nog niet. Er wordt van uitgegaan dat de intentie van het besluit MER als uitgangspunt kan gelden, namelijk dat een inrichting van het landelijke gebied waarbij functiewijziging wordt gerealiseerd onder de vierde kolom van bijlage D valt.

1.2 Ligging en begrenzing plangebied

Op de overzichtskaart op pagina 13 is de grens van het Natura 2000-gebied Dwingelderveld weergegeven. Tevens zijn de gebiedsnamen en de omgeving van het Natura 2000-gebied hierop aangegeven. De maatregelen in het Inrichtingsplan worden grotendeels in het Natura 2000-gebied uitgevoerd, behoudens maatregelen op het Kloosterveld II. Het Kloosterveld II grenst aan het Natura 2000-gebied Dwingelderveld.

1.3 M.e.r.-beoordeling

De voorgenomen activiteit valt in de categorie 'functiewijziging in het landelijk gebied van meer dan 125 ha (categorie 9, bijlage C, besluit m.e.r.)'. Hiervoor geldt een m.e.r.-beoordelingsplicht. Voordat het Inrichtingsplan daadwerkelijk kan worden uitgevoerd zijn bestemmingsplanwijzigingen nodig waarmee de functiewijziging mogelijk wordt gemaakt. Gekoppeld aan het Inrichtingsplan dient een m.e.r.-beoordeling uitgevoerd te worden.

In de voorliggende aanmeldingsnotitie wordt meer in detail ingegaan op de milieueffecten die worden verwacht als gevolg van de uitvoering van het Inrichtingsplan. Deze notitie heeft als doel het bevoegd gezag (de provincie Drenthe) in kennis te stellen van de voorgenomen activiteit, zodat zij een besluit kan nemen over de noodzaak tot het opstellen van een MER. De m.e.r.-beoordeling is gekoppeld aan de vaststelling van het Inrichtingsplan en moet gedaan zijn voordat een ontwerp van het bestemmingsplan ter inzage wordt gelegd. De m.e.r.-aanmeldingsnotitie is geschreven onder vigeur van het Besluit milieueffectrapportage (hierna: Besluit m.e.r.).

Het instrument milieueffectrapportage (m.e.r.) is ontwikkeld om het milieu een volwaardige plaats in de besluitvorming te geven. Voor een aantal activiteiten geldt daarom een zogenaamde m.e.r.-plicht. Deze activiteiten worden gekenmerkt door het feit dat zij over het algemeen belangrijke nadelige milieugevolgen hebben. Voor andere activiteiten geldt dat zij afhankelijk van de omstandigheden nadelige milieugevolgen kunnen hebben. Voor deze activiteiten geldt een zogenaamde m.e.r.-beoordelingsplicht ((in dit geval de functiewijziging in het landelijk gebied van meer dan 125 ha in het Dwingelderveld).

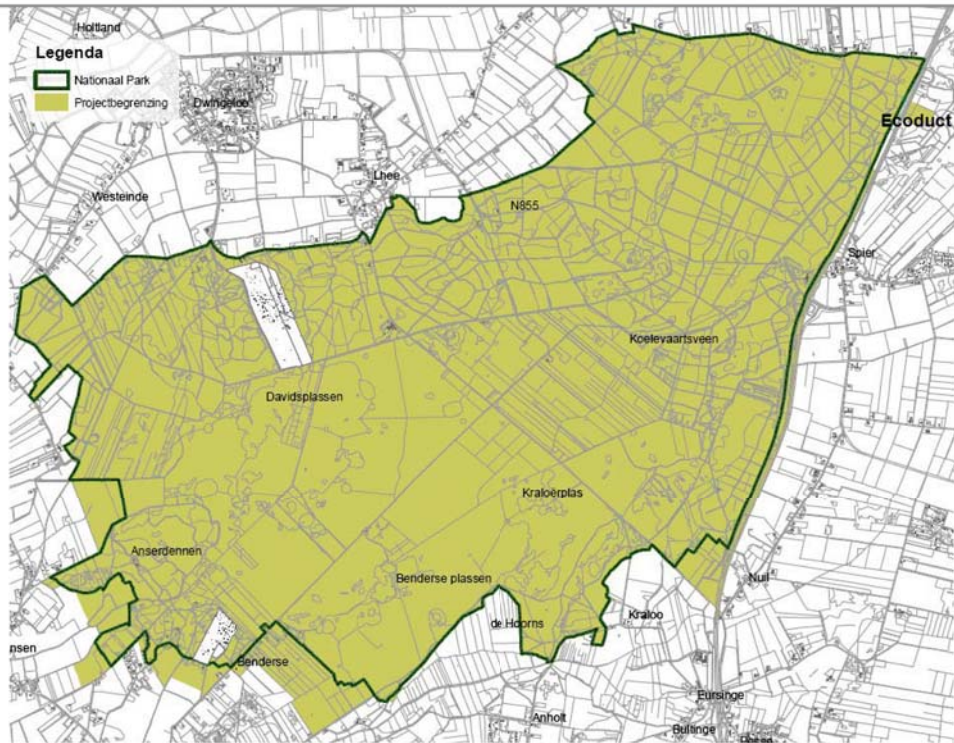
Het bevoegd gezag (de provincie Drenthe) moet uiteindelijk beoordelen of een m.e.r.-procedure dient te worden doorlopen. De m.e.r.-beoordeling vindt plaats volgens het nee, tenzij-principe. Dit betekent dat er geen MER hoeft te worden opgesteld, tenzij er sprake is van belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu. Hierbij wordt specifiek verwezen naar het toetsingkader van bijlage III van de Europese Richtlijn Milieueffectbeoordeling. Bij het bepalen van de belangrijke nadelige gevolgen wordt ingegaan op de volgende onderdelen:

- de kenmerken van de activiteit;
- de plaats waar de activiteit wordt verricht;
- de kenmerken van de gevolgen van de activiteit.

1.4 Initiatiefnemer en bevoegd gezag

De Bestuurscommissie Dwingelderveld (BCD) is de initiatiefnemer voor de m.e.r.-beoordelingsplichtige activiteit, te weten de uitvoering van het Inrichtingsplan Dwingelderveld. In de BCD zitten vertegenwoordigers van Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Waterschap Reest en Wieden, Gemeente Westerveld, Gemeente De Wolden, Nationaal Park Dwingelderveld, Rijkswaterstaat en LTO Noord. Daarnaast is er een adviserend lid namens de provincie Drenthe. Dienst Landelijk Gebied levert de secretaris. De commissie is ingesteld op basis van de Wet Inrichting Landelijk Gebied (WILG).

Voor de vaststelling van het bestemmingsplannen zijn de gemeenten Westerveld, De Wolden en Midden-Drenthe verantwoordelijk.

Nationaal Park Dwingelderveld en projectbegrenzing Inrichtingsplan Dwingelderveld.

1.5 Leeswijzer

In deze aanmeldingsnotitie wordt eerst in hoofdstuk 2 de activiteit beschreven en toegelicht. In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de mogelijke belangrijke gevolgen voor het milieu. Dit gebeurt aan de hand van verschillende milieuaspecten, zoals bodem, water, verkeer, landschap etc. In hoofdstuk 4 wordt de conclusie getrokken waarbij de gevolgen voor het milieu in een overzichtstabel zijn weergegeven.

Deze notitie moet in samenhang worden gelezen met de volgende (onderzoeks)rapporten:

- Archeologisch onderzoek aanvullende inrichtingsplannen Dwingelderveld, Grontmij, mei 2009
- Archeologisch onderzoek Dwingelderveld, Grontmij, maart 2008
- Toets (her)inrichtingsmaatregelen in het kader van de Flora- en faunawet, Grontmij, juli 2009
- Toets (her)inrichtingsmaatregelen aan de Natuurbeschermingswet, Grontmij, juli 2009
- Deelonderzoek bijdrage waterbeheer tijdens extreme weersomstandigheden, Grontmij, juli 2009
- Inrichtingsplan Dwingelderveld, Dienst Landelijk Gebied, september 2009

2 Kenmerken voorgenomen activiteit

2.1 Uitgangspunten

Uit het hydro-ecologische modelonderzoek (Iwaco 1999) is naar voren gekomen dat een groot deel van het Dwingelderveld verdroogd is. Vooral in de slenken, de hoogveengebieden en de randgebieden met heide is de gemiddelde grondwaterstand circa 25 tot 100 cm te laag voor de betreffende vegetaties.

Om de problematiek van verdroging, maar ook verzuring en eutrofiëring tegen te gaan, is een integraal Inrichtingsplan voor het Dwingelderveld ontwikkeld (voor een beschrijving van het totale Inrichtingsplan zie paragraaf 2.2). Tevens heeft het Waterschap Reest en Wieden het 'Waterbesluit Slenkstructuren Nationaal Park Dwingelderveld' opgesteld (Waterschap Reest en Wieden 2008).

Uitgangspunten van het Inrichtingsplan zijn:

- Tegengaan van de interne verdroging van het Dwingelderveld
- Vergroten van het oppervlak aaneengesloten heidegebied
- Creëren van een open landschap
- Vasthouden en vertraagd afvoeren van regenwater binnen het Dwingelderveld in situaties van extreme neerslag
- Tegengaan van wateroverlast in de omgeving van Witteveen
- Verminderen van verstoring en versnippering van het Dwingelderveld.

2.2 Inrichtingsplan

Het Inrichtingsplan voor het Dwingelderveld is gebaseerd op het Programma van Eisen (Dienst Landelijk Gebied 2008) en omvat verschillende maatregelen. Een van de belangrijkste maatregelen is gericht op de verbetering van het hydrologische systeem van het Dwingelderveld. Het betreft interne maatregelen die in een groot deel van het Dwingelderveld getroffen kunnen worden, waarmee de grondwaterstand in meerdere of mindere mate verhoogd of gelijk gehouden kan worden, en de natuurlijke dynamiek kan worden hersteld, passend bij de betreffende habitattypen. Daarbij is ook rekening gehouden met habitattypen die juist droog moeten blijven. Daarmee wordt de basis gelegd voor de (Europese) kernopgave voor het Dwingelderveld: verbetering van de kwaliteit en uitbreiding van de oppervlakte van vooral de 'natte' habitattypen. Concreet gaat het om het herstel van de hydrologie van het heidegebied, inclusief de agrarische enclaves Noordenveld en Kloosterveld. Dit herstel is mogelijk met maatregelen die de grondwaterstanden over het algemeen verhogen en gebiedseigen grond- en oppervlaktewater bufferen en vertraagd afvoeren.

Andere onderdelen van het Inrichtingsplan richten zich op het herinrichten van verworven agrarische gronden van het Noordenveld en het Kloosterveld om ze om te vormen tot natuurgebied. Dit wordt gerealiseerd door de fosfaathoudende bovengrond over een diepte van 20-50 cm te verwijderen. De vrijkomende grond wordt benut om aarden (geluids)wallen langs de A28 aan te leggen. Hierdoor wordt de voor dieren noodzakelijke rust in een groot deel van het Nationale Park verbeterd. In het Noordenveld kan de grootste peilverhoging worden nagestreefd, omdat hier nu nog grondwaterstanden voorkomen die op een landbouwkundige functie zijn gebaseerd. Verhoging van de grondwaterstand in dit gebiedsdeel werkt ook positief door in de hydrologie van aangrenzende waardevolle natuurgedeelten. Er wordt ook rekening gehouden met de waterkwalitatieve eisen die habitattypen en vegetaties stellen.

De herinrichting van de weg Lhee-Kraloo zal verstoring door gemotoriseerd verkeer in het centrum van het heidegebied verminderen, de hydrologische samenhang herstellen door slenken ter weerszijden van de weg met elkaar te verbinden, en de barrière die de weg vormt opheffen.

Voor het Dwingelderveld zijn ook maatregelen beschreven die gebaseerd zijn op een wateropgaaf van Waterschap Reest en Wieden, om in perioden van extreme weersomstandigheden die 1 x per 100 jaar voor kunnen komen, extra water langer vast te houden. Deze maatregelen zijn niet nodig voor het hydrologische beheer van het Natura 2000-gebied Dwingelderveld maar zijn bedoeld om wateroverlast buiten de grenzen van het Dwingelderveld te voorkomen.

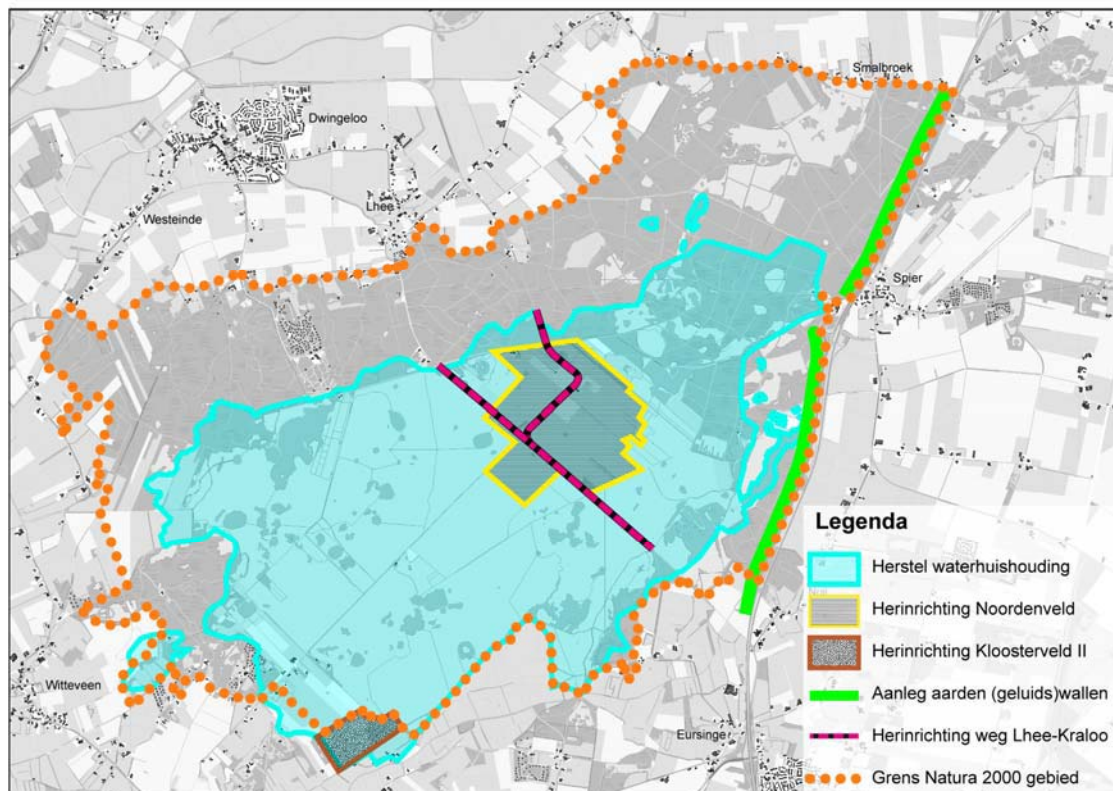
Samengevat zijn er vijf hoofdonderdelen die zich primair richten op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Dwingelderveld:

- Het herstel van de waterhuishouding van een groot deel van het Natura 2000-gebied;
- De herinrichting van het Noordenveld;
- De herinrichting van de weg Lhee-Kraloo;
- De herinrichting van Kloosterveld II;
- De aanleg van aarden (geluids)wallen.

Overige maatregelen zijn:

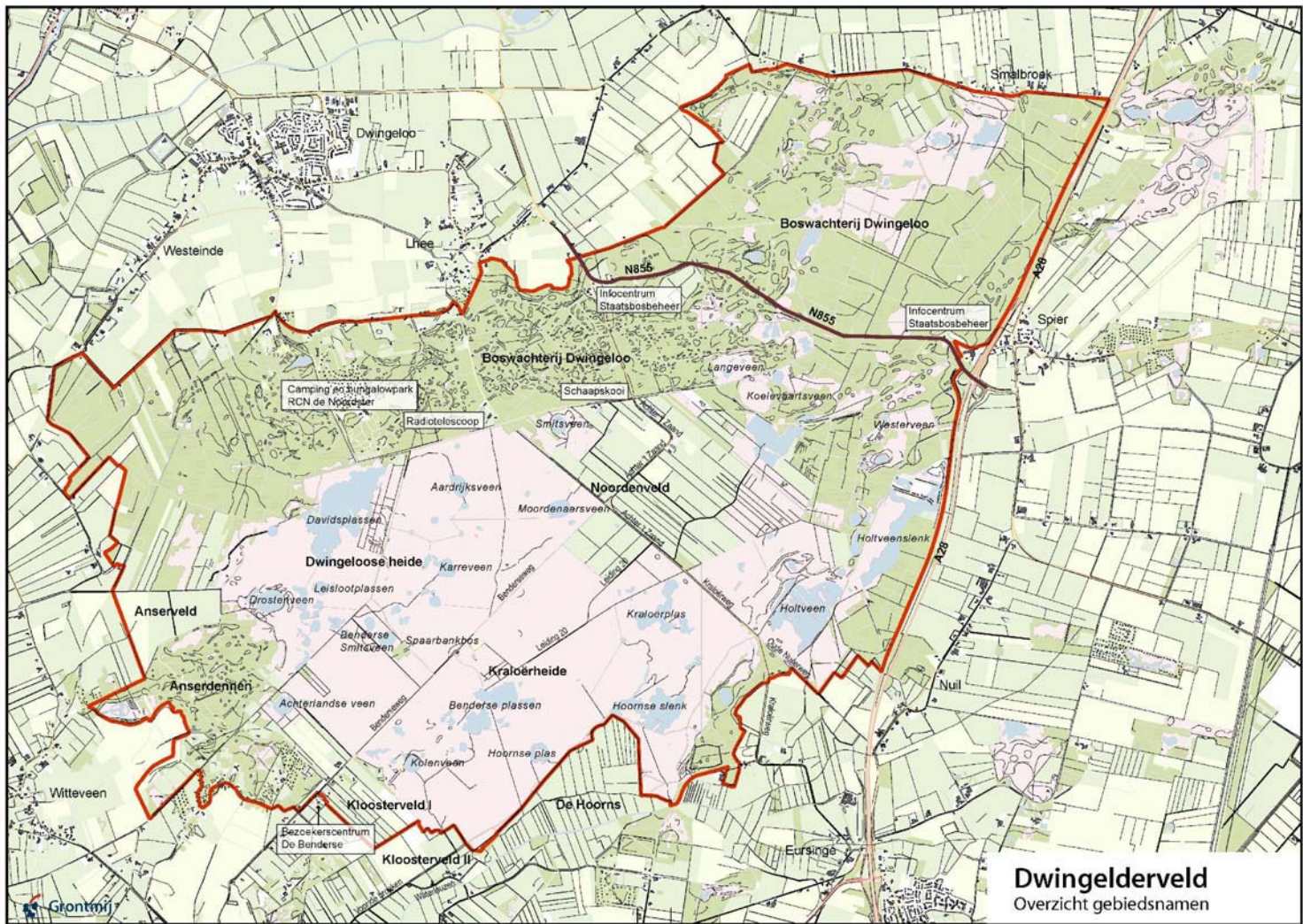
- Het realiseren van twee parkeerplaatsen (Achter 't Zaand en Kraloërweg);
- Het realiseren van een pad voor mensen met een beperking;
- De afvoer van vrijkomende grond van Noordenveld en Kloosterveld;
- Het inrichten van een standweide voor de schaapskudde;
- Het verbeteren van bestaande zand- en fietspaden
- De aanleg van een ecoduct over de A28.

Een overzichtskaart van het totale Inrichtingsplan is bijgevoegd in bijlage 1. Onderstaande afbeelding geeft een globaal overzicht van de maatregelen die voor het Inrichtingsplan worden gerealiseerd.

Ligging van de vijf hoofdmaatregelen die zich richten op de instandhoudingsdoelen. Bij de begrenzing van de maatregel waterhuishouding zijn ook enkele percelen meegenomen die bij het waterhuishoudkundige deelonderzoek zijn meegenomen.

Op de volgende overzichtskaart zijn de gebiedsnamen weergegeven waar in dit rapport naar wordt verwezen.

Maatregel waterhuishouding Dwingelderveld

Er wordt onderscheid gemaakt tussen enerzijds de maatregelen die gericht zijn op structureel herstel van de waterhuishouding in het Dwingelderveld, en anderzijds de maatregelen die erop gericht zijn om tijdens extreme weersituaties overlast te voorkomen op gronden en dorpen buiten het Dwingelderveld. De herstelmaatregelen zijn van belang voor het beheer van het Dwingelderveld en de maatregelen ten behoeve van extreme weersomstandigheden (WB 21) zijn niet van belang voor het beheer van het Dwingelderveld. Zij komen voort uit de wateropgave, zoals afgesproken tussen de provincies en de Unie van Waterschappen.

De maatregel waterhuishouding Dwingelderveld heeft betrekking op het heidegebied, inclusief het Noordenveld en uitlopers in het bos. Door de verwerving van de landbouwenclave Noordenveld is het mogelijk om voor het genoemde gebied structurele maatregelen uit te werken die de verdroging kunnen opheffen of verminderen. Tevens kan de slenkenstructuur worden hersteld en de landbouwgerichte sloten worden gedempt.

Om te voldoen aan de WB21-opgave worden op verschillende plaatsen in het plangebied knijpduikers en stuwen aangebracht om de waterdoorvoer te reguleren en de afvoer te remmen onder extreme omstandigheden. De wateroverlast in de omgeving Witteveen wordt opgelost door de afvoergolf te verkleinen. Om de wateropvang volgens de WB21-opgave mogelijk te maken wordt de keileemkade van De Hoorns over de hele lengte verhoogd tot een niveau van 10,75 m+NAP en verlengd in oostelijke richting.

Maatregel herinrichting Noordenveld

Het Noordenveld heeft momenteel een op de landbouw gerichte inrichting. Er zijn sterk negatieve effecten op een groot deel van het Natura 2000-gebied, zowel ten aanzien van de waterhuishouding, als de voor planten en dieren gewenste landschappelijke samenhang.

De herinrichting heeft als doel de oorspronkelijke natuurlijke waterhuishouding van voor de ontginning te herstellen en is essentieel voor het beheer van het Dwingelderveld. Bestaande landbouwontsluitingsdammen zullen worden verwijderd omdat deze overbodig zijn geworden. De voedselrijke bouwvoor op het Noordenveld zal worden verwijderd. De gemiddelde ontgravingsdiepte is circa 34 cm. In totaal gaat het om de omvorming van een gebied van circa 157,5 ha landbouwgrond in heide en slenken.

Ten zuidoosten van de bestaande schaapskooi zal een standweide voor schapen van circa 10 ha ingericht worden. Tenslotte worden in het Noordenveld twee vennen hersteld, het Noordven en een ven ten zuiden van de Kraloërweg en worden twee nieuwe poelen gegraven.

Met de herinrichting wordt invulling gegeven aan de verbeteropgaven voor de habitattypen vochtige heiden, pioniervegetaties met snavelbiezen en zure vennen. Vanwege de hoogteligging is het ook mogelijk om voor de habitattypen droge heiden en heischraal grasland het instandhoudingsdoel behoud van oppervlakte en verbetering van kwaliteit te realiseren. Met de maatregelen wordt ook invulling gegeven aan enkele kernopgaven voor het Dwingelderveld: kwaliteitsverbetering en vergroting oppervlakte van vochtige heiden en zure vennen, en vergroten van de landschappelijke samenhang en interne compleetheid³. De maatregelen die voor dit herstel nodig zijn, zijn vooral gericht op het herstel van de hydrologie, de bodemchemie en de samenhang tussen Noordenveld en de ruime omgeving.

³ De opgave *landschappelijke samenhang en interne compleetheid (Hogere zandgronden)* is de kernopgave binnen de essentietabel Natura 2000-gebied 030 Dwingelderveld en staat voor: *Vergroten van interne samenhang van gebieden door herstel van evenwichtige verdeling van open en gesloten met meer geleidelijke overgangen van zandverstuivingen, heide, vennen, graslanden en bos. Versterken van het ruimtelijk netwerk van bos, heide- of stuifzandgebieden, waarbij tussenliggende gebieden gebruikte kunnen worden als stapstenen, met name voor soorten als reptielen en vlinders. Versterken van overgangen van droge naar natte gebieden, zoals beekdalen en herstel van vennen op landschapsschaal.*

Maatregel herinrichting weg Lhee-Kraloo

De verharde weg Lhee-Kraloo loopt centraal door het Natura 2000-gebied. Het noordelijke traject (Achter 't Zand), loopt door het Noordenveld en heeft aan beide zijden laanbomen; het zuidelijke traject (Kraloërweg) loopt door het heidegebied en heeft een open karakter. Plaatselijk komt langs de weg opslag voor of een in het verleden aangeplant bosje. De gemeenteraad van Westerveld heeft in september 2008 besloten om de weg te vervangen door een zandpad met vrijliggend en verhard fietspad. Ook zal het tracé gebruik gaan maken van de Oude Hoogeveensedijk. De route van zand- en fietspad wordt daarmee korter dan de huidige verharde weg en heeft een lengte van circa 3 km. Een deel van de weg Achter 't Zand tussen Benderse weg en Noordenveld komt te vervallen. Een groot deel van de laanbomen zal worden verwijderd, zodat het gebied van het Noordenveld landschappelijk weer een eenheid gaat vormen met de heide van het Dwingelderveld. Enkele karakteristieke en waardevolle bomen en boomgroepen zullen worden gespaard.

Maatregel herinrichting Kloosterveld II

Kloosterveld II grenst aan de zuidwestpunt van het Dwingelderveld. Het gebied valt buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied. Het bestaat uit intensief beheerd akkerland (westelijk deel) en extensief beheerd grasland (oostelijke en noordelijke deel). In het verleden is in Kloosterveld II grond afgegraven waardoor het maaiveld circa 70-80 cm lager ligt dan de aangrenzende heide.

Er worden natuurwaarden gevonden die kenmerkend zijn voor cultuurgebied met beplantings-singels/-randen. Het paapje is de afgelopen twee jaren (2007, 2008) niet meer als broedvogel waargenomen en de roodborsttapuit komt met een lage dichtheid voor. Deze twee vogelsoorten zijn kwalificerend voor het Dwingelderveld.

In het Kloosterveld zal over een oppervlak van circa 25,5 ha de voedselrijke bouwvoor worden verwijderd. Voor het Kloosterveld worden de vegetaties van voedselarme omstandigheden nastreefd die ook in het Dwingelderveld zelf voorkomen. Naast de maatregelen die genomen worden om de natuurwaarden in het gebied te verbeteren worden er maatregelen getroffen om water vast te houden. Hiervoor wordt een kade aangelegd. De kade aan de rand van het Kloosterveld krijgt een hoogte van circa NAP +9,60 m. Door de waterhuishoudkundige functie van het Kloosterveld zullen vooral ruige structuurrijke vegetaties gaan ontstaan. Toch is het wenselijk de voedselrijke bovengrond te verwijderen om de ontwikkelingsrichting voor de gewenste vegetaties zo goed mogelijk te krijgen. Door het afgraven wordt, in combinatie met het vasthouden van neerslag en grondwater, de drooglegging geschikt voor de gewenste natuurtypen. Voorafgaand aan de herinrichting wordt het beheer van de graslanden in het noordelijker gelegen Kloosterveld I, Anserveld en enkele percelen in De Hoorns specifiek gericht op het paapje. Er zal daardoor vervangend biotoop beschikbaar zijn.

Maatregel aarden wal

Langs de oostzijde van het Natura 2000-gebied zal parallel aan de A28 een aarden wal worden aangebracht van grond, die vrijkomt uit het Noordenveld en Kloosterveld II. Ook bestaande depots in het Dwingelderveld (uit Holtveenslenk en omgeving) worden in de aarden wal verwerkt. De wal zal een totale lengte van circa 5 km krijgen, een oppervlakte van circa 22 ha beslaan en een hoogte van 6 m hebben. Met de aanleg van wal wordt bereikt dat de oppervlakte broedgebied waarop de snelweg geen negatieve invloed heeft, met circa 135 ha toeneemt. Het nationaal park Dwingelderveld is aangeduid als stiltegebied. Met de aanleg van de aarden wal kan de geluidsbelasting verlaagd worden en zullen de waarden in de buurt van de richtwaarden voor een stiltegebied komen. Het zuidelijke deel van de wal komt gedeeltelijk op de plek van een bestaande recreatieve route. Deze route zal opnieuw in de wal geïntegreerd worden en met beplanting afgeschermd worden van het westelijk gelegen Dwingelderveld (de Holtveenslenk). De aarden wal zal na aanleg worden ingeplant met inheemse beplanting.

2.2.2 Beschrijving nevenmaatregelen Inrichtingsplan Dwingelderveld

Parkeerplaatsen Achter 't Zaand en Kraloërweg/Oude Nuilerweg

De bestaande parkeerplaats Achter 't Zaand is niet ingericht. Ze bestaat uit een onverharde zand- en grasruimte en wordt omringd door bos. Aangrenzend aan de ruimte voor parkeren bevindt zich een grote speelweide/dagcamping. Na inrichting van de parkeerplaats zal deze circa 70 parkeerplaatsen voor auto's bieden en 2 voor bussen. Het ruimtebeslag voor parkeren zal niet veranderen ten opzichte van de huidige situatie.

Er is een nieuwe parkeerplaats voor 17 auto's gepland op de hoek van de Kraloërweg en de Oude Nuilerweg. De locatie ligt op de overgang van het bosgebied en de open heide, waar het wandelpad vanaf het Holtveen bij de Kraloërweg komt. De locatie waar de parkeerplaats is gepland bestaat op dit moment uit een schrale berm, een lage wal met in het verleden aangeplante bomen en struiken (bossingel) en een strook vergraste droge heide. In de bermen wordt in de huidige situatie reeds frequent geparkeerd.

Mindervalidenpad

De herinrichting van de weg Lhee-Kraloo leidt ertoe dat mensen die minder mobiel zijn minder gemakkelijk in het centrale deel van het Dwingelderveld kunnen komen. Om het Dwingelderveld ook voor mindervaliden goed toegankelijk te maken, wordt er ten noorden van het Noordenveld een verhard mindervalidenpad aangelegd dat eenvoudig bereikbaar is (zie fig. 9.1). Dit pad zal in het bos bestaande paden gaan volgen en deels wordt er een nieuw pad aangelegd door open gebied. Deze route heeft haar start- en eindpunt bij de parkeerplaats Achter 't Zaand. De totale lengte van het mindervalidenpad zal circa 2,7 km bedragen.

Afvoer vrijkomende grond uit Noordenveld en Kloosterveld II

In het Noordenveld en het Kloosterveld zal ten behoeve van de ontwikkeling van gewenste habitattypen zoals heidevegetaties de nutriëntenrijke bouwvoor verwijderd worden. Een deel van deze grond zal vervolgens gebruikt worden bij werkzaamheden binnen het Dwingelderveld (m.n. aarden wal). De transportroutes voor het afvoeren van deze grond zullen zo gekozen worden dat berijden, beschadigen en verstoren van huidige natuurwaarden (vegetaties, dieren) zoveel mogelijk vermeden wordt en bovendien de hinder voor mensen zo gering mogelijk is. De geplande grondafvoer zal bestaan uit circa 600.000 kubieke meter uit het Noordenveld en circa 80.000 kubieke meter uit het Kloosterveld. De wijze van afvoeren en de afvoerroute zijn onderwerp van studie.

Standweide

Achter de schaapskooi in het Noordenveld ligt een weide die in de huidige situatie als verzamelaarsplaats voor de schaapskudde wordt gebruikt. In dit gebied wordt na afgraven opnieuw een terrein van ca. 10 ha ingericht als stand- en weekendweide.

Verbeteren bestaande zand- en fietspaden

Door de geplande vernattingmaatregelen in het Dwingelderveld zullen een aantal bestaande zandpaden verhoogd en/of verbeterd moeten worden zodat deze niet onder water komen te staan. Er wordt circa 3,2 kilometer fietspad en circa 2,5 kilometer wandelpad/zandpad verbeterd. Deze paden liggen in bos, in de bosrand en in het heidegebied. Het zandpad vanaf de weg Achter 't Zaand naar de schaapskooi, langs de bosrand, zal halfverhard worden.

Ecoduct

In het noordwesten van het Dwingelderveld zal een ecoduct worden aangelegd over de A28, waarmee een ecologische verbinding wordt gevormd tussen het Dwingelderveld en het Ter Horsterzand. Het ecoduct zal een hoogte van circa 7 meter en een breedte van circa 50 meter krijgen. De taluds van het ecoduct zullen worden aangelegd met grond die vrijkomt bij het ontgraven van het Noordenveld en het Kloosterveld.

2.3 Toekomstig beheer

De voormalige landbouwenclaves in het Noordenveld zijn aangekocht door Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten. Hierdoor is dit gebied volledig in eigendom en beheer van deze partijen. Het gebied Kloosterveld II is met uitzondering van één enclave, die buiten de inrichting wordt gehouden, volledig in eigendom bij Natuurmonumenten.

3 Plaats activiteit en effectanalyse

3.1 Plaats van de activiteit

Het Dwingelderveld bestaat grotendeels uit bos en heide, afgewisseld door vennen en veentjes. Uitzondering hierop zijn de voormalige landbouwgebieden Noordenveld en Kloosterveld II die, door het afgraven van de voedselrijke bouwvoor, ook bij dit natuurgebied betrokken kunnen worden. Deskundigen beschouwen het Dwingelderveld als het grootste aaneengesloten natte heidegebied van het Europese vasteland (*Overlegorgaan NP Dwingelderveld 2004*). Het Dwingelderveld ontleent zijn grote waarde als natuurgebied vooral aan de vochtige heide en aan de verscheidenheid aan vennen en veentjes, waarvan sommige met actief hoogveen. Deze natte delen van het gebied herbergen de meeste waardevolle en zeldzame levensgemeenschappen en planten- en diersoorten. De natte omstandigheden zijn te danken aan de aanwezigheid van een keileemlaag in de bodem.

Vanwege de grote natuurwaarde en de grote aaneengesloten oppervlakte natuur is het gebied benoemd tot een van de twintig nationale parken van Nederland. Net als de andere nationale parken behoort het tot de ecologische hoofdstructuur, het door de overheid aangewezen netwerk van natuurgebieden in Nederland. Bovendien maakt het deel uit van het netwerk van de belangrijkste natuurgebieden van Europa, Natura-2000. Voor elk Natura-2000 gebied heeft het Rijk doelen geformuleerd om de natuur te behouden en waar mogelijk te verbeteren. De belangrijkste doelen voor het Dwingelderveld zijn uitbreiding en kwaliteitsverbetering van de vochtige heide en van verschillende typen vennen en veentjes. Het Beheer- en Inrichtingsplan voor het Nationaal Park Dwingelderveld (BIP) kent de ontwikkeling van natte heide en hoogveen hoge prioriteit toe.

Het belangrijkste knelpunt voor het realiseren van de natuurdoelen is verdroging. Het Dwingelderveld is daarom opgenomen op de zogeheten TOP-lijst van verdroogde gebieden, waarvan het Rijk en de provincies hebben afgesproken dat ze voorrang krijgen bij het bestrijden van de verdroging.

3.2 Kenmerken van de potentiële milieueffecten

Hieronder worden alle relevante milieuaspecten afzonderlijk behandeld. Eerst worden de huidige situatie en – indien relevant – de autonome ontwikkeling beschreven, vervolgens de kenmerken van de potentiële milieueffecten. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen de inrichtingsfase en de gebruikfase⁴.

3.2.1 Landschap en cultuurhistorie

3.2.1.1 Huidige situatie en autonome ontwikkeling

In de huidige situatie ligt er een voormalige landbouwenclave midden in het Nationale Park Dwingelderveld. Door de aankoop van deze gronden door Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten, kan het gebied weer overeenkomstig de situatie van voor de ontginning worden hersteld door het verwijderen van de gecultiveerde elementen in het landschap.

⁴ Voor de beschrijving van de relevante milieuaspecten is gebruik gemaakt van ondermeer de volgende onderzoeken: (1) Toets (her)inrichtingsmaatregelen aan de Natuurbeschermingswet, (2) Toets (her)inrichtingsmaatregelen in het kader van de Flora- en faunawet, (3) Inrichtingsplan & Waterbesluit Slenkstructuren NP Dwingelderveld, (4) archeologisch onderzoek Dwingelderveld

Heideontginningen

Tot circa 1900 was er nauwelijks sprake van intensieve agrarische activiteit. Daarna hebben zich in snel tempo grote veranderingen in de agrarische praktijk voorgedaan. Delen van de heide werden ontgonnen en in bouw- of grasland omgezet.

Tussen 1932 en 1936 is men gestart met grootschalige ontginning van het Noordenveld en werden op de heide enkele weilanden aangelegd. Hoewel de ontginning van de heide snel voortschreed, is pas in 1960 het gehele Noordenveld in cultuur gebracht, evenals het gebied ten westen van de huidige heide, het Anser veld en het terrein tussen de schaapskooi en Ruinen.

Plaatselijk is ook enige heide aan het areaal van rond 1850 toegevoegd. Zoals verveende hoogvenen: omgeving Kraloërplas en het gebied tussen de Anserdennen en het Spaarbankbosch.

Uit oude beschrijvingen blijkt dat de heidevelden van het Dwingelderveld een schat aan zeldzame en bijzondere plantensoorten herbergden. Verder komt naar voren dat tot circa 1960 heidevegetaties, zowel natte als droge, in een kwalitatief zeer goede staat voorhanden waren. Na die tijd zijn vooral de natte heiden sterk achteruit gegaan. De veranderingen van de droge heiden zijn veel minder groot geweest. Vanwege de onafhankelijkheid van het grondwater en dankzij het gevoerde interne beheer, is de vergrassing beperkt gebleven.

Grafheuvels

In het nationaal Park Dwingelderveld en de directe omgeving zijn op diverse locaties prehistorische grafheuvels in het landschap herkenbaar. Dit zijn van aarde of plaggen opgeworpen heuvels waaronder of waarin doden zijn bijgezet. Sommige liggen er heel onopvallend bij, andere liggen in kleine groepjes (Smitsveen) of grote groepen (Boerdennen). De afgelopen jaren is de restauratieploeg van de provinciaal archeoloog bezig geweest met het opknappen van enige tientallen heuvels in de Boerdennen, aan de noordwestkant van de Dwingelose heide. Doordat het bos op plekken transparanter is gemaakt en 38 grafheuvels van begroeiing zijn ontdaan, zijn de oorspronkelijke vormen weer teruggebracht en zichtbaar gemaakt voor de bezoeker van het Dwingelderveld.

Laanbeplanting

De huidige laanbeplanting van eiken langs de weg Achter 't Zaad in het Noordenveld vormt een beeldbepalend element. De eiken zijn naar schatting tachtig jaar oud.

3.2.1.2 Milieueffecten inrichting

Het oorspronkelijke heidelandschap vormt het cultuurhistorische referentiebeeld van het Inrichtingsplan Dwingelderveld. Om de landschappelijke waarden van het Dwingelderveld te behouden wordt bij het verwijderen van de bouwvoor op het Noordenveld en het Kloosterveld aangesloten op het oorspronkelijke reliëf. Door de uitvoering van de maatregelen komt de natuurlijke slenkenstructuur weer aan de oppervlakte. Ook kan de ontwikkeling van de natte heide weer op gang komen, zodat het oorspronkelijke heidelandschap terugkeert. Het herstel van de waterhuishouding draagt hier ook aan bij. Wel hebben de kades die rond het Kloosterveld worden aangebracht een negatief effect op de landschappelijke waarden van het gebied.

Het overgrote deel van de laanbeplanting op het Noordenveld zal worden verwijderd. Een aantal karakteristieke en waardevolle bomen en boomgroepen zal worden gehandhaafd. Door het verwijderen van de laanbeplanting zal het Noordenveld ook in landschappelijk opzicht weer één geheel gaan vormen met de Dwingelder heide, overeenkomstig de situatie van voor de ontginning in de eerste helft van de vorige eeuw.

Een ander onderdeel van het Inrichtingsplan is het verwijderen van de bestaande gronddepots in het gebied (inclusief de depots in de Holtveenslenk) en het zoveel mogelijk verwerken daarvan in de nieuwe aarden wal evenwijdig aan de A28. Met het weghalen van deze onnatuurlijke verhogingen wordt de beleving van het landschap verbeterd en kan zich ter plaatse voor het gebied kenmerkende natuur ontwikkelen.

Ten noorden van de schaapskooi wordt een aantal houtsingels weer hersteld. Ook dit heeft een positief effect op het landschap en de cultuurhistorie.

Voor de inrichting van het plangebied als stiltegebied is het nodig dat er aarden wallen worden aangebracht evenwijdig aan de A28. Deze worden bebost. Daardoor zal, gezien vanuit het Dwingelderveld, de aarden wal grotendeels aan het zicht onttrokken worden. Vanaf de A28 is er in de huidige situatie weinig zicht op het Dwingelderveld door de aanwezigheid van bos. De aarden wal zal het zicht op het gebied niet extra beperken. Omdat de aarden wal ook aan de kant van de A28 wordt ingeplant zal hij visueel deel uitmaken van het bosgebied en weggebruikers niet opvallen. De wal zal een beperkt negatief effect hebben op het aspect landschap en cultuurhistorie.

3.2.1.3 Milieueffecten gebruik

Een kortdurende inundatie van het Kloosterveld heeft geen effect op de landschappelijke en cultuurhistorische waarden in het gebied.

Voor het Noordenveld zal na inrichting het historische beeld van gedeeltelijke inundatie gedurende natte perioden herleven. De natuurontwikkeling na uitvoering van de werkzaamheden heeft een positief effect op de landschappelijke en cultuurhistorische waarden in het gebied. Door de uitvoering van de maatregelen wordt de oorspronkelijke landschappelijke structuur van voor de ontginning hersteld.

3.2.2 Archeologie en geomorfologie

3.2.2.1 Huidige situatie

Geomorfologie

Geomorfologisch kan het Dwingelderveld getypeerd worden als een uitgestrekt heideveld met zwak golvende dekzandruggen en lokaal grillige stuifzandplekken met daarin talrijke vennen en plassen, doorsneden door slenken en omgeven door beekdalen en esdorpen (Bakker et al. 1986). De twee landschappelijke hoofdtypen zijn het hoge, op het keileem gelegen centrale deel en de beekdalen. Daarbinnen kunnen een aantal geomorfologische typen onderscheiden worden: het centraal dekzandgebied, de dekzandruggen, het stuifzandlandschap, de beekdalen en vennen, plassen en pingo's.

Het centrale deel op het keileem kent lokaal een reliëfrijk zandpakket en een voedselarme bodem (veldpodzolen). Het keileem ligt niet diep onder maaiveld, binnen 1, soms 2 meter (Everts en De Vries, 1984), waardoor het Dwingelderveld ondanks de relatief hoge ligging erg nat is.

Het Dwingelderveld ligt op de uitlopers van het Drents keileemplateau en is een van de weinige plaatsen waar het oorspronkelijke reliëf en de karakteristieke vegetatie nog zichtbaar zijn. Kenmerkend voor het Dwingelderveld is het ondiep voorkomen van keileem. De dikte en samenstelling van het keileem varieert van plaats tot plaats. In de lager gelegen geulen en insnijdingen is het (deels) weggeërodeerd. Op de hoger gelegen delen is het nog wel aanwezig. Doorgaans is het keileem op deze locaties dikker en compacter van samenstelling. Bovenop het keileem zijn dekzanden en stuifzanden afgezet.

Er bestaat een opmerkelijk verschil tussen de ruggen in de voormalige landbouwenclave en de ruggen in het bestaande natuurgebied van het Dwingelderveld. De ruggen in het natuurgebied zijn grillig van vorm, terwijl die in het Noordenveld gekenmerkt worden door sterke afgeronde vormen. Ook zijn door bodembewerking de voormalige kleine ruggen in het Noordenveld nageoeg geheel geëgaliseerd en niet meer te onderscheiden.

Archeologie

Om de huidige archeologische situatie goed in kaart te brengen, is een bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek⁵ uitgevoerd door middel van boringen (IVO-B). Voor het bureauonderzoek is onder andere gebruik gemaakt van bodemkaarten, de geomorfologische kaart, de

⁵ Voor een gedetailleerde beschrijving van het archeologisch onderzoek wordt verwezen naar het rapport 'Archeologisch onderzoek Dwingelderveld' d.d. 22 februari 2008

Archeologische Monumentenkaart (AMK), het Archeologisch informatie Systeem (Archis2) van de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM), IKAW, AHN, KICH, Booronderzoek Geo-informatie buro Geo Plus bv en overige relevante literatuur. Aan de hand van deze gegevens is een archeologische verwachting opgesteld. Deze verwachting is vervolgens op de locaties waar inrichtingsmaatregelen plaatsvinden in het veld getoetst en bijgesteld op basis van booronderzoek. De verwachtingswaarde voor archeologische vindplaatsen in het Dwingelderveld varieert van laag tot hoog afhankelijk van de onderzoekslocatie. Bij het inventariserende veldonderzoek is op een gedeelte van het Noordenveld een (redelijk) gaaf podzolprofiel waargenomen. Hier zijn in een later stadium aanvullende megaboringen verricht. Daarbij zijn echter geen archeologische indicatoren aangetroffen die zouden kunnen duiden op de aanwezigheid van archeologische vindplaatsen.

De verwachtingswaarde voor het Kloosterveld is middelhoog. Gezien de reeds gedane vondsten in het Kloosterveld zelf en in de omgeving ervan, is het waarschijnlijk dat bewoningssporen, met name uit het Mesolithicum, in het plangebied aanwezig kunnen zijn.

Er zijn tijdens het veldonderzoek in het deelgebied Kloosterveld archeologische indicatoren waargenomen in de vorm van verbrand en (mogelijk) bewerkt vuursteen.

De verwachtingswaarde voor delen van het tracé van de aarden wal is hoog. Er is een grote kans op de aanwezigheid van archeologische resten. Het betreft een gebied met daarin mogelijk sporen van bewoning uit het Mesolithicum en het Neolithicum en van activiteiten uit een onbekende periode vanaf de IJzertijd. De vondsten die in het gebied zijn gedaan betreffen aardewerk en vuursteen uit het Neolithicum. Ook is er een deel van een vroegmiddeleeuwse, Germaanse ijzeren lans gevonden.

Er is een AMK-terrein geregistreerd (monumentnummer 14298) langs de A28 nabij het tracé.

3.2.2.2 *Milieueffecten inrichting*

De inrichtingsmaatregelen hebben geen negatieve effecten op de geomorfologische waarden van het Dwingelderveld. Het oorspronkelijke licht golvende reliëf van het dekzandlandschap is in het verleden door ingrepen van de mens deels afgevlakt. Door het terugbrengen van de natuurlijke laagtes in het gebied wordt het beeld dat de oorspronkelijke morfologie van het heidegebied bood zoveel mogelijk hersteld en waar mogelijk versterkt. Er worden geen bestaande waardevolle geomorfologische structuren binnen het plangebied aangetast.

De pingoruïnes die binnen het plangebied voorkomen hebben zowel in geogenetische als in archeobotanisch opzicht een hoge waarde. Deze waardevolle elementen worden met de geplande ingrepen ontziet. Het graven van enkele poelen versterkt de beeldvorming van het oorspronkelijke landschap met geïsoleerd gelegen laagtes binnen het golvende dekzandreliëf.

De uitvoering van de maatregelen uit het Inrichtingsplan Dwingelderveld gaat gepaard met bodemingrepen waardoor mogelijk aanwezige archeologische en aardkundige waarden onomkeerbaar verstoord en/of vernietigd kunnen worden. In het plangebied gaat het om bodemingrepen als het afgraven van de voedselrijke bouwvoor, het graven van poelen voor de kamsalamander, uitgraven van de grond voor een cunet voor parkeerplaatsen, het herstellen van oude waterlopen en het aanleggen van de aarden wal (afdekken van de vindplaats, waardoor bijvoorbeeld zetting ontstaat). Per locatie zijn de effecten van de ingrepen beschreven. Op enkele locaties dient voorafgaand aan de werkzaamheden vervolgonderzoek uitgevoerd te worden om mogelijke verstoring van archeologische vindplaatsen zoveel mogelijk uit te kunnen sluiten.

Noordenveld

Op basis van de resultaten van het inventariserend veldonderzoek kan geconcludeerd worden dat er geen aanleiding is om te veronderstellen dat zich binnen het plangebied onverstoorde archeologische resten of resten van een Celtic Field bevinden. Omdat er met de onderzochte transecten een goed beeld van de bodemopbouw in het plangebied is verkregen en er geen archeologische indicatoren zijn aangetroffen, wordt archeologisch vervolgonderzoek in het plangebied Noordenveld niet noodzakelijk geacht. De kans op verstoring van archeologische vindplaatsen is zeer klein.

Kloosterveld

Voor de locatie op het Kloosterveld waar de oppervlaktevondsten zijn gedaan, wordt een aanvullend booronderzoek aanbevolen, bestaande uit 20 megaboringen. Het gaat om een relatief groot gebied, omdat het oppervlaktevondsten betreft, die mogelijk verplaatst zijn door planten en dieren (bioturbatie) of landbouwwerkzaamheden. In het aangegeven gebied zijn veel vuurstenen op het maaiveld waargenomen, en het is dan ook het meest waarschijnlijk dat op deze locatie aanwezige archeologische resten vrij dicht onder het maaiveld zullen liggen.

Aarden wal

In delen van het gebied waar de aarden wal is gepland, zijn intacte podzolbodems aangetroffen, wat een verhoogde kans betekent op het aantreffen van een archeologische vindplaats. Gezien de bodemopbouw van het plangebied kan verstoring van eventuele archeologische vindplaatsen door zetting worden uitgesloten.

Op het tracé van de aarden wal zullen geen bodemingrepen plaatsvinden en de stronken van de te kappen bomen blijven staan. Dit betekent dat er geen verstoring van eventuele archeologische vindplaatsen zal plaatsvinden.

Overige locaties

Uit het veldonderzoek is gebleken dat de bodem in het plangebied voornamelijk bestaat uit dekzand op keileem. Tevens komen er, vooral in de lager gelegen delen, veenlagen voor. Vaak zijn nog slechts resten van het oorspronkelijke veenpakket aanwezig en is het veen veraard.

Op meerdere locaties is een intact podzolprofiel in de boringen aangetroffen. Dit betekent dat de bodem intact is en eventueel aanwezige archeologische resten intact en *in situ* in de bodem bewaard kunnen zijn gebleven.

Op basis van de resultaten van het inventariserend veldonderzoek wordt voor het plangebied vervolgonderzoek aanbevolen in de vorm van aanvullende boringen. Deze boringen dienen te worden uitgevoerd op de locaties waar intacte podzolbodems zijn aangetroffen en dienen gericht te zijn op het begrenzen van de gebieden met een intact bodemprofiel, alsmede het aantreffen van archeologische indicatoren. Dit geldt voor de locatie De Hoorns, de Leisloot, de twee poelen nabij het Achterlandsveen (gelegen binnen de gemeente Westerveld) en de parkeerplaats op de splitsing Kraloërweg-Nuilerweg. Ten behoeve van het ecoduct zal nog archeologisch bureau- en veldonderzoek plaatsvinden.

3.2.2.3 Milieueffecten gebruik (archeologie en geomorfologie)

Gebruik als natuurgebied

Wanneer het Dwingelderveld sec als natuurgebied in gebruik is, heeft dit geen gevolgen voor de aanwezige archeologie.

Tijdelijk vasthouden water

Wanneer in het gebied tijdens extreme weersomstandigheden tijdelijk extra water vastgehouden wordt, kan dit effect hebben doordat waardevolle bodemlagen kunnen eroderen of wegspoelen.

Gezien het huidige grondgebruik is de kans op het optreden van erosie of het wegspoelen van waardevolle bodemlagen naar verwachting klein.

Aantasting van archeologische waarden kan plaatsvinden door chemisch en biologisch verval (ten gevolge van oxidatie, hydrolyse, micro-organismen als schimmels en bacteriën). Voor bepaalde archeologische vondsten (afhankelijk van het materiaal) kan door afwisseling van droge en natte perioden degradatie van het vondstmateriaal ontstaan. Daardoor kunnen archeologische vondsten verdwijnen. Bij inzet van het Dwingelderveld als bergingsgebied zal door grondwaterstandverhoging een waterverzadigde bodem ontstaan; het grondwater wordt dan eenmalig tot op het maaiveld gebracht. Deze eenmalige verhoging van de waterstand en eventuele seizoensgebonden fluctuaties kunnen een neutraal tot negatief effect hebben op bepaalde archeologische vondstcategorieën.

3.2.3 Flora en fauna

3.2.3.1 *Huidige situatie en autonome ontwikkeling*

Vanwege het belang van het Dwingelderveld voor de gunstige staat van instandhouding is in het ontwerpbesluit van het ministerie van Landbouw, natuur en voedselkwaliteit, het Dwingelderveld aangewezen voor de volgende habitattypen en soorten:

Habitattypen

- Stui fzanden met struikhei
- Binnenlandse kraaiheibegroeiingen
- Zwak gebufferde vennen
- Zure vennen
- Vochtige heiden
- Jeneverbesstruwelen
- Pioniervegetaties met snavelbiezen
- Oude eikenbossen

Habitatrichtlijnsoorten

- Kamsalamander

Vogelrichtlijnsoorten

- Georde fuut
- Kleine zwaan
- Toendrarietgans
- Wintertaling
- Slobeend
- Zwarte specht
- Boomleeuwerik
- Paapje
- Roodborsttapuit
- Tapuit

Als er geen maatregelen in het Dwingelderveld worden uitgevoerd, is de autonome ontwikkeling voor de flora en fauna als volgt:

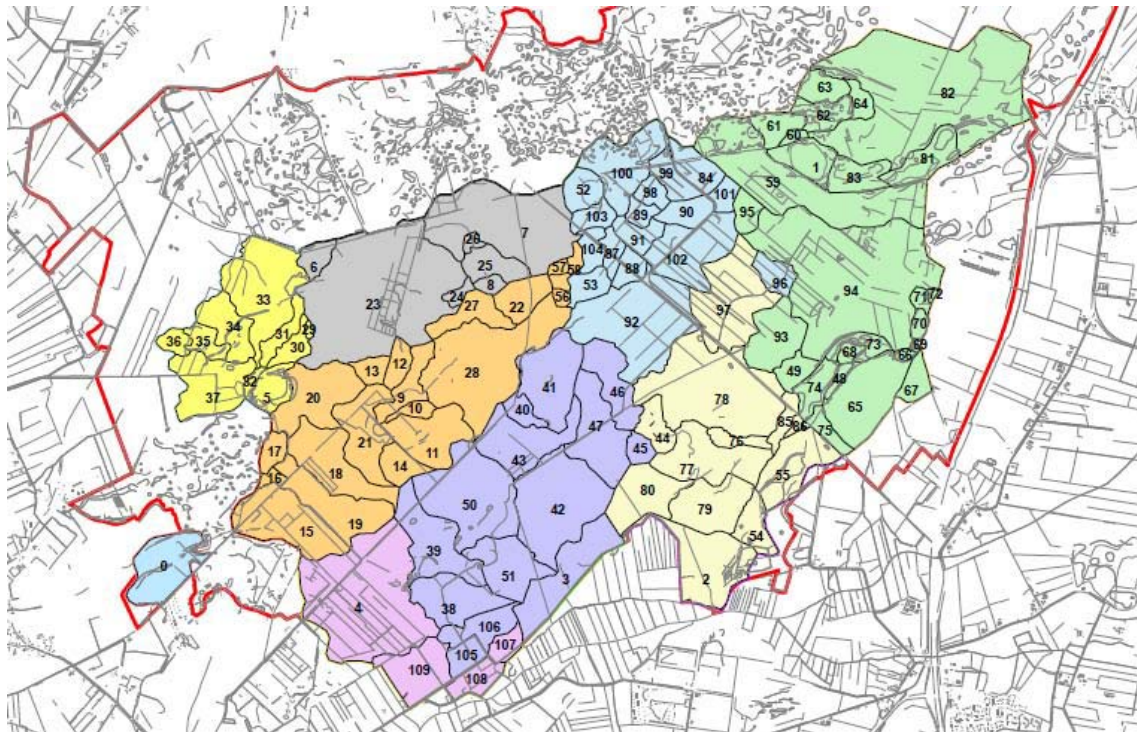
- De verdroging van de Dwingelderheide wordt niet opgelost waardoor de kwaliteit van de aanwezige habitattypen verder zal verslechteren.
- In het Noordenveld en Kloosterveld zal niet de gewenste uitbreiding van waardevolle vochtige en natte heide tot stand komen (zonder het verwijderen van de voedselrijke bovenlaag is ontwikkeling van kenmerkende levensgemeenschappen van heide alleen mogelijk in een periode van minstens 100 jaar mits intensief verschrallingsbeheer wordt uitgevoerd);
- Er treedt verstoring op van de fauna door het gebruik van de weg Lhee-Kraloo en de geluidsoverlast van de A28.

3.2.3.2 *Milieueffecten inrichting*

Op basis van het integrale Inrichtingsplan Dwingelderveld en het waterbesluit van het waterschap Reest en Wieden, zijn uitgebreide toetsen in het kader van de Natuurbeschermingswet en de Flora- en faunawet uitgevoerd naar het optreden van mogelijke significante effecten door het uitvoeren van de geplande maatregelen. Per hoofd- en nevenmaatregel zijn de milieueffecten beschreven.

Maatregel waterhuishouding Dwingelderveld

Om de milieueffecten voor de maatregel waterhuishouding Dwingelderveld inzichtelijk te maken, zijn 111 peilvakjes met ontwerppeilen voor de wintersituatie vastgesteld. De verschillende slenkssystemen zijn in kleur aangegeven. De buitengrens van de slenkssystemen is de begrenzing van het projectgebied herstel waterhuishouding (zie onderstaande figuur).

In het algemeen geldt dat er in het deel van het Dwingelderveld waar maatregelen worden uitgevoerd in het kader van de vernatting van het gebied, zoals het dempen van sloten, maken van kaden en/of maaiveldophopingen en plagwerkzaamheden, zoveel mogelijk gestreefd wordt naar het ongeschikt maken van het gebied voor beschermde soorten (bijv. kort maaien) voorafgaand aan de start van de werkzaamheden. Dit geldt zowel voor voortplanting- als overwinteringbiotoop. Voor aanvang van de werkzaamheden kunnen beschermde soorten weggevangen worden en in een nabijgelegen geschikt biotoop worden uitgezet. Een belangrijke voorwaarde voor het ongeschikt maken van een deelgebied is dat er voldoende alternatief leefgebied in de nabije omgeving aanwezig is voor de beschermde soorten om uitzetting succesvol te laten verlopen. In de praktijk zal dit geen probleem zijn, aangezien de werkzaamheden binnen het Dwingelderveld gefaseerd in tijd en ruimte zullen plaatsvinden en er dus altijd geschikt leefgebied blijft bestaan. De verschuiving van het habitat, die voor sommige soorten benodigd is, vindt op kleine schaal plaats en past binnen de natuurlijke dynamiek en/of homerange van de soort. Er is hierbij geen sprake van aantasting of verlies van leefgebied. Indien exemplaren worden aangetroffen tijdens de werkzaamheden zullen deze worden verjaagd of gevangen en verplaatst worden naar een vergelijkbaar biotoop in de directe omgeving. Hiervoor is ontheffing van art. 9 en 13 Flora- en faunawet nodig. De gunstige staat van instandhouding voor alle bovengenoemde soorten zal met de vernattingmaatregelen niet in gevaar komen.

Maatregel herinrichting Noordenveld

Habitattypen

De bovengrond zal van het Noordenveld verwijderd worden conform het voorstel van B-ware⁶. Daardoor ontstaat een voedselarme milieukwaliteit die geschikt is voor de ontwikkeling van kwalificerende habitattypen vochtige heide, zure vennen, droge heide, pioniervegetaties met snavelbiezen en heischraal grasland. Negatieve effecten op bestaande habitattypen in aangrenzend gelegen slenkssystemen kunnen volledig worden voorkomen.

Vernatting van het Noordenveld heeft geen negatief effect op de kwaliteit van habitattypen in het Dwingelderveld. De vernatting is zeer gunstig voor de bestaande habitattypen in de omgeving van het Noordenveld en voorwaarde voor de ontwikkeling van de gewenste habitattypen in het Noordenveld zelf. In de huidige situatie komen geen kwalificerende habitattypen voor.

Kwalificerende soorten

Het Noordenveld is van belang voor de kwalificerende soorten kamsalamander, de drie broedvogelsoorten paapje, roodborsttapuit en dodaars, en de wintervogels toendrarietgans en kleine zwaan. Deze worden achtereenvolgens besproken.

- *Kamsalamander*

In het Dwingelderveld komen twee populaties van de kamsalamander voor, in het Kloosterveld I en rond het Smitsveen. Het Smitsveen ligt noordelijk van het Noordenveld.

Eén van de aanwezige poelen verliest (tijdelijk) zijn functie voor kamsalamander. Het verlies van de functie wordt veroorzaakt door de ontgraving van de bovengrond rond de poel. Dit leidt tot verlies van de functionele relatie tussen voortplantings- en overwinteringsbiotoop. In deze poel is voor het laatst in 2005 een kamsalamander waargenomen. De poel is echter geen onderdeel van het belangrijke leefgebied van deze soort. Daarvoor is de afstand tot het leefgebied rond het Smitsveen te groot.

Voorafgaand aan de herinrichting zullen tijdig zes nieuwe poelen als vervangend biotoop aangelegd worden, waarvan vier geschikte locaties zijn voor de kamsalamander. Het verlies van de functie van de poel bij het Smitsveen wordt niet als ernstig beoordeeld. Door de werkzaamheden in het Noordenveld en de aanleg van nieuwe poelen zal de situatie voor de kamsalamander in het Dwingelderveld verbeteren. De staat van instandhouding is niet in het geding.

- *Paapje*

De herinrichting van het Noordenveld zal leiden tot een tijdelijk verlies van broedbiotoop van drie broedparen van het paapje. De staat van instandhouding van het paapje is zeer ongunstig. Daarom zal tijdig voorafgaand aan de werkzaamheden in het Noordenveld het beheer in Kloosterveld I en Anserveld, specifiek op deze soort gericht worden. Deze twee gebieden liggen respectievelijk binnen de toekomstige en de bestaande begrenzing van Natura 2000-gebied. Ook het beheer op de natuurpercelen in het gebied De Hoorns zal op deze soort gericht worden. De Hoorns ligt buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied maar is ruimtelijk wel één geheel met het Dwingelderveld. Het beheer in deze drie gebieden wordt voortgezet zolang de tijdelijke verslechtering van het Noordenveld duurt.

- *Roodborsttapuit*

Door de werkzaamheden zal broedbiotoop voor 13 broedparen op het Noordenveld tijdelijk verloren gaan. Er blijft in het Natura 2000-gebied oppervlakte en kwaliteit gehandhaafd voor circa 120 broedparen. Dit aantal ligt boven het instandhoudingsdoel van gemiddeld 80 broedparen.

- *Dodaars*

Het Noordven, waar de dodaars in het Noordenveld nu zijn broedbiotoop heeft, zal in de heringerichte situatie blijven bestaan. Het instandhoudingsdoel voor het Natura 2000-gebied is gemiddeld 50 broedparen. Vanaf 2003 liggen de aantallen broedparen steeds hoger (56-78 pa-

⁶ B-ware, 2008. Bodemchemisch vooronderzoek Noordenveld en Kloosterveld (Nationaal Park Dwingelderveld). Nijmegen.

ren). Door deze werkzaamheden uit te voeren buiten het broedseizoen of op voldoende afstand van de broedlocatie, en door het plaatselijk handhaven van enige oeverbegroeiing en opslag, zal er in het Noordenveld geen broedbiotoop van dodaars verloren gaan. De staat van instandhouding is niet in het geding.

- *Toendrarietgans en kleine zwaan*

Er zal een zeker verlies optreden van foerageergebied voor de kwalificerende wintervogels toendrarietgans en kleine zwaan. Het Noordenveld is het foerageergebied dat het dichtst bij de slaappleaats van de toendrarietgans ligt, namelijk op ongeveer 1 km afstand. Toendrarietganzen en kleine zwanen foerageren echter voornamelijk in de op afstand gelegen beekdalen. De betekenis van het Noordenveld als foerageergebied voor wintervogels neemt vanwege het extensieve beheer al jaren af, en kan tegenwoordig als marginaal beschouwd worden (Kleine 2006).

Overige effecten op flora en fauna

Voor aanvang van de werkzaamheden wordt er voor gezorgd dat het af te graven gebied ongeschikt gemaakt wordt voor enkele aanwezige beschermde soorten. Het gaat hierbij voornamelijk om tabel 1-soorten⁷, broed- en overwinterende vogels (tabel 3) en adder (tabel 3 en bijlage IV Habitatrichtlijn). Hiervoor zal een deskundige het gebied inspecteren. Indien er beschermde soorten worden aangetroffen, worden deze gevangen en in een nabijgelegen geschikte omgeving uitgezet. De torenvalk verliest tijdelijk geschikt foerageergebied, zodat het verplaatsen van de nestkast naar de rand van het Noordenveld gewenst is. Het verplaatsen kan buiten het broedseizoen uitgevoerd worden.

Door zorgvuldig te werken zijn effecten op de meeste beschermde soorten te voorkomen of te beperken. Op enkele soorten kunnen desondanks effecten optreden:

De vleermuizen (tabel 3 en bijlage IV Habitatrichtlijn) behouden hun koloniebossen en de directe functionele omgeving. Foerageergebieden blijven bereikbaar door het handhaven van voldoende begeleidende beplantingen. Er treedt geen verlies van vaste rust- en verblijfplaatsen op. De staat van instandhouding van de vleermuizen is niet in het geding.

Op de strikt beschermde rugstreeppad (tabel 3 en bijlage IV Habitatrichtlijn) die in twee poelen in het Noordenveld is waargenomen, treden geen negatieve effecten op. De voortplantingsbiotopen van deze soort blijven behouden.

Conclusie

De eindconclusie van de toets in het kader van de Natuurbeschermingswet en de Flora- en faunawet is dat van de herinrichting van het Noordenveld grote positieve effecten te verwachten zijn voor het beheer van het Dwingelderveld en voor de instandhoudingsdoelen. Door de maatregelen gaat voor kamsalamander, paapje en roodborsttapuit tijdelijk biotoop of leefgebied verloren. Voor de toendrarietgans en kleine zwaan gaat gebied met een beperkte foerageerfunctie verloren. Omdat voor kamsalamander, paapje, roodborsttapuit tijdig vervangend biotoop beschikbaar is, en voor toendrarietgans en kleine zwaan voldoende geschikt foerageergebied in de omgeving aanwezig is, wordt dit verlies als niet ernstig beoordeeld.

Maatregel herinrichting weg Lhee-Kraloo

Habitattypen

Vanwege het voorkomen van planten langs de Oude Hoogeveensedijk die karakteristiek zijn voor de aangrenzende kwalificerende habitattypen worden deze verplaatst naar een geschikte locatie aangrenzend aan het betreffende habitatype.

⁷ De Flora- en faunawet beschermt planten en dieren door een verbod op schadelijke handelingen. Niet alle soorten hebben dezelfde bescherming. De mate van bescherming hangt af van de indeling van de soorten in drie tabellen. Voor soorten die in tabel 1 voorkomen geldt een algemene ontheffing voor verstoring bij ruimtelijke ingrepen. Voor verstoring van soorten in tabel 2 en 3 moet een ontheffing aangevraagd worden.

Kwalificerende soorten

Er zal een beperkt aantal bomen en struiken van de bestaande wegbeplanting en opslag/bosjes verspreid in het gebied en langs de route gehandhaafd blijven. Dit is gunstig voor de kwalificerende broedvogel roodborsttapuit, waarvoor het instandhoudingsdoel behoud geldt.

Overige effecten op flora en fauna

De bermen van de Oude Hoogeveensedijk waar de beschermde plant jeneverbes (tabel 2) als zaailing wordt aangetroffen (in totaal circa 400 m) zullen onaangetast blijven. Met het oog op de toekomst is het echter beter om de zaailingen te verplaatsen naar een nabijgelegen geschikt biotoop. De bermen langs de Oude Hoogeveensedijk zullen omgeplagd worden zodat het gras-klokje (tabel 1) en andere waardevolle planten zich kunnen handhaven. In de overige bermen langs Achter 't Zaand en Kraloërweg worden geen beschermde planten aangetroffen.

Wat betreft de zoogdieren treden effecten op de vleermuizen op (tabel 3 en bijlage IV habitatrictlijn) door het verwijderen van een groot deel van de laanbomen. Alle potentiële vaste rust- en verblijfplaatsen blijven gespaard. De functionele relaties tussen vaste rust- en verblijfplaatsen en de foerageergebieden blijven behouden door in overleg met een vleermuisdeskundige gericht bomen te handhaven langs de Oude Hoogeveensedijk en het gedeelte Achter 't Zaand tussen bosrand en voormalig erf. De kap van bomen langs het meest zuidelijke traject van Achter 't Zaand leidt niet tot verlies van vaste rust- en verblijfplaatsen en verlies van functionele relaties.

De standvogel ransuil zou, naast een roest- en rustplek in de jeneverbesstruwelen, in één van de bomen langs de Oude Hoogeveensedijk ook een rust- en roestplek kunnen hebben. Als dat het geval blijkt, zal deze boom worden gespaard.

Door te werken buiten het broedseizoen dan wel het gebied ongeschikt te maken voor de vestiging van broedvogels, treden er geen effecten op de broedvogels op. Het lokaal handhaven van bomen is gunstig, ook voor de trekkende zangvogels in herfst en winter.

De bermen zijn geen leefgebied van beschermde amfibieën (tabel 1 en 3 soorten) en reptielen (tabel 2 en 3 soorten), maar deze soorten kunnen er wel aangetroffen worden omdat de bermen te midden van geschikt leefgebied liggen. De gunstige staat van instandhouding van de beschermde amfibieën en reptielen is niet in het geding door de herinrichting van de weg. Wel zal zorgvuldig gewerkt moeten worden en worden beschermde soorten voor aanvang van de werkzaamheden weggevangen en uitgezet in nabijgelegen geschikt habitat. De bermen zijn geen leefgebied voor de beschermde dagvlinder heideblauwtje (tabel 3) maar deze soort kan er wel aangetroffen worden omdat de bermen te midden van geschikt leefgebied liggen. Door zorgvuldig te werken worden negatieve effecten voorkomen.

Maatregel herinrichting Kloosterveld II*Habitattypen*

Het Kloosterveld II ligt buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied, maar maakt er ruimtelijk wel deel van uit. De herinrichting omvat onder andere het verwijderen van bovengrond en het maken van slenken. De herinrichtingsmaatregelen hebben geen negatieve hydrologische effecten op de aangrenzend gelegen droge heide en binnenlandse kraaiheibegroeiingen.

Kwalificerende soorten

Voor de kwalificerende vogelsoorten roodborsttapuit en paapje zullen de omstandigheden, ook als gevolg van het gevoerde waterbeheer, gunstiger worden omdat er nieuw geschikt leefgebied bij komt.

Overige effecten op flora en fauna

Beschermde planten en ongewervelden hebben in het Kloosterveld geen standplaats of leefgebied. Door zorgvuldig te werken worden effecten op zoogdieren, amfibieën en reptielen en vogels voorkomen. Kritische heidesoorten zoals veldleeuwerik, maar ook reptielen en dagvlinders zullen in de hoger gelegen randen geschikt leefgebied vinden.

Maatregel aarden wal

Habitattypen

Voor de aanleg van de wal is het nodig over de hele lengte een smalle strook bos te verwijderen. Delen van deze strook bestaan uit relatief oude eiken- en beukenbossen. Deze worden echter niet gerekend tot kwalificerende habitattypen.

Kwalificerende soorten

Op dodaars, boomleeuwerik, wintertaling en slobbeend is mogelijk sprake van tijdelijke verstoring door de aanleg van de wal. Deze effecten worden niet als ernstig beoordeeld. Er zijn voldoende alternatieven in de Holtveenslenk zelf en elders in het Dwingelderveld.

Voor de zwarte specht gaat een deel van het foerageergebied tijdelijk verloren door de aanleg van de aarden wal. Dit deel heeft een slechte kwaliteit omdat het zeer dicht langs de A28 ligt. Omdat de wal in het noordelijke tracé buiten het broedseizoen wordt aangelegd blijven de effecten beperkt en zijn er geen gevolgen voor de instandhoudingsdoelen. In de periode buiten het broedseizoen, als de werkzaamheden worden uitgevoerd, heeft de zwarte specht een grotere homerange ter beschikking dan in het broedseizoen en is de gevoeligheid voor verstoring minder. De aanleg van de wallen heeft dan geen negatief effect.

Op de kwalificerende vogels zullen geen significante (verstoringseffecten) optreden.

Als mitigerende maatregel zal aan de binnenzijde van de wal in het beplantingssortiment de inheemse boomsoort grove den toegepast worden, in combinatie met loofhoutsoorten. Grove den is op de langere termijn voor de zwarte specht een aantrekkelijke boomsoort.

Overige effecten op flora en fauna

Ter plaatse van het tracé van de wallen worden geen beschermde planten aangetroffen. De potentiële vleermuisbomen zijn geïnventariseerd. Deze bomen zullen zo mogelijk worden gespaard. Dit geldt ook voor de bomen met vaste rust- en verblijfplaatsen van standvogels en van de eekhoorn. Eventueel verlies van drie nestbomen van zwarte specht en kleine bonte specht is niet ernstig vanwege de gunstige staat van instandhouding en de aanwezigheid van alternatieve broedlocaties. Als mitigerende maatregel wordt voorgesteld om deze drie bomen te sparen door de voetbreedte van de wal aan te passen.

Tijdelijke verstoring van vogels in de kwetsbare bosgedeelten tijdens de uitvoering wordt voorkomen door buiten het broedseizoen te werken of de route voor aan- en afvoer te situeren in de zone waar nu een zeer hoog geluidsniveau aanwezig is. Het tracé met recreatieve routes op een gedeelte van de zuidelijke wal zal tijdelijk leiden tot verstoring van mogelijk aanwezige broed- en overwinterende vogels in de kop van de Holtveenslenk. In de autonome situatie is op deze locatie recreatieve verstoring aanwezig door de aanwezigheid van drie routes.

Er is geen sprake van leefgebied van amfibieën en reptielen en beschermde ongewervelden, zodat schade aan deze soortgroepen niet optreedt.

Voor het verwijderen van de in de Holtveenslenk aanwezige depots zullen enkele beschermde planten verplaatst moeten worden. Deze planten hebben zich in het verleden spontaan gevestigd. Door zorgvuldig te werken worden effecten op beschermde planten, die tussen de depots lokaal aanwezig zijn, voorkomen.

Parkeerplaatsen Achter 't Zaad en Kraloërweg/Oude Nuilerweg

In de aanlegfase vindt er een tijdelijke verstoring van het biotoop van de aanwezige soorten plaats. De inschatting is echter dat er voldoende alternatief leefgebied in de omgeving is. Er bestaat een zorgplicht om voor aanvang van de werkzaamheden de dan aanwezige fauna weg te vangen en over te plaatsen naar geschikt leefgebied.

Mindervalidenpad

De realisatie van het pad zal leiden tot extra verstoring in het bosgebied met kans op verslechtering van de draagkracht voor zwarte specht (en andere broedvogels). Inhoudelijk is hier bij het onderdeel 'gebruik' nader op ingegaan. Voor de overige fauna geldt dat zoveel mogelijk buiten de gevoelige periode gewerkt dient te worden en dat de aanwezige nestbomen behouden dienen blijven.

Afvoer vrijkomende grond uit Noordenveld en Kloosterveld II

De vrijkomende grond zal via rondgaande routes vervoerd worden naar de te realiseren aarden wal langs de A28. Er zal gebruik worden gemaakt van bestaande paden zodat er geen habitattypen worden geraakt.

De grond vanuit het Noordenveld naar het zuidelijke deel van de wal zal via de Kraloërweg en Oude Nuilerweg richting A28 vervoerd worden. De aanvoerroute van grond naar de zuidelijke aarden wal zal in het broedseizoen langs de A28 lopen. Buiten het broedseizoen is er een korte route via de Holtveenslenk en het bos. Er zullen tijdelijke effecten optreden op boomleeuwerik en roodborsttapuit ter hoogte van de Oude Nuilerweg. Hiervoor wordt een vergunning aangevraagd. Er zijn geen tijdelijke effecten op de zwarte specht in het bos nabij de Holtveenslenk en slobend en wintertaling in het Holtveen.

De grond vanuit het Noordenveld naar het noordelijke deel van de wal zal via de N855 en bospaden vervoerd worden. Hier zal buiten het broedseizoen worden gewerkt. In deze periode heeft de zwarte specht, die met enkele broedparen in dit gebied aanwezig is, een grotere home-range ter beschikking dan in het broedseizoen en de gevoeligheid voor verstoring is minder dan in het broedseizoen. Het gebruik van de route zal geen significante (verstoringseffecten) hebben.

De afvoer van grond uit Kloosterveld II verloopt via een route door of langs het Dwingelderveld. Deze afvoer vindt plaats buiten het broedseizoen en buiten de gevoelige tijden van de wintervogels. Effecten worden zo voorkomen.

Standweide

De deels bestaande standweide zal worden heringericht. Er zijn geen kwalificerende soorten of habitattypen aanwezig.

Verbeteren bestaande zand- en fietspaden

De verbetering van het pad naar de Noordster heeft geen effecten op habitattypen. Langs het pad van Achter 't Zaand naar de schaapskooi kan verstoring van kwalificerende broedvogels in bos en heide optreden als gevolg van de te nemen maatregelen. Door de werkzaamheden aan het pad buiten het broedseizoen uit te voeren, zal voorkomen worden dat er negatieve effecten optreden. De werkzaamheden aan de paden die verspreid in het heidegebied liggen, worden uitgevoerd binnen het bestaande profiel. Er zullen geen effecten optreden op de aangrenzende habitattypen.

Ter hoogte van de Davidsplassen, het Achterlandse veen en de Hoornse slenk is de afstand tussen pad en plas minder dan 50 meter, zodat verstoring op kwalificerende broed- en niet-broedvogels alleen te voorkomen is door de werkzaamheden buiten de broedperiode uit te voeren en in het winterhalfjaar met aangepaste tijden te werken (niet in de schemerperiodes).

Voor de aanwezige fauna zijn vooral vaste verblijfplaatsen van belang. Voor een aantal algemene soorten zoogdieren en amfibieën die vallen onder tabel 1 is het onvermijdelijk dat er tijdens de uitvoering van de werkzaamheden individuen worden gedood en/of hun holen worden verstoord. De ingrepen zullen echter geen sterke nadelige invloed hebben op de totale populaties. De meeste soorten zullen in de overblijvende landschappelijke structuren gunstige biotopen blijven vinden. De gunstige staat van instandhouding van deze soorten komt met deze ingrepen dus niet in het geding.

Er zullen geen voor beschermde soorten relevante bomenrijen en/of (nest)bomen worden verwijderd. Holtes in bomen en vliegroutes langs de bomenrijen die mogelijk gebruikt worden door vleermuizen gaan derhalve niet verloren. Er zullen geen broedvogels en hun legsels worden verstoord of gedood. De vaste nestplaatsen van buizerd en havik zullen niet worden vernietigd. Niet uitgesloten is dat door de werkzaamheden onbedoeld enkele algemene zoogdier- of amfibieënsoorten worden gedood en/of verstoord. Al deze soorten staan in tabel 1 van de Flora- en faunawet. Voor schade aan deze soorten geldt een vrijstelling.

Ecoduct

Ten behoeve van de aanleg van het ecoduct loopt op dit moment onderzoek naar de effecten op flora en fauna en de instandhoudingsdoelstellingen voor het Dwingelderveld.

3.2.3.3 Milieueffecten gebruik

Structureel herstel waterhuishouding

Habitattypen

De maatregelen die gericht zijn op het structurele herstel van de hydrologische situatie leiden tot een grotere oppervlakte en een betere kwaliteit van kwalificerende habitattypen van de vochtige en natte omstandigheden. Deze maatregelen zullen niet leiden tot een kwantitatief verlies aan habitattypen. Habitattypen van de droge omstandigheden worden niet of nauwelijks geraakt. Incidenteel kan in de randen van droge habitattypen wellicht sprake zijn van vochtiger wordende omstandigheden. Door de aanwezigheid van gradiënten zullen de habitattypen waar nodig een iets andere ruimtelijke positie kiezen, terwijl de voorwaarden voor kieming van karakteristieke planten van droge heide op de vochtiger locaties gunstiger worden.

Invloed op de kwaliteit van habitattypen kan plaatselijk optreden. Een tijdelijke verslechtering van kwaliteit wordt voorkomen door op die gevoelige locaties de peilverandering zeer geleidelijk door te voeren. Deze fasering maakt het mogelijk dat het grondwatersysteem geactiveerd wordt en een sterkere invloed krijgt op de vochtige tot natte habitattypen. Dit is vooral belangrijk voor de habitattypen met de soortenrijke vegetaties. Deze vegetaties omvatten calcicole (zuurmijdende) plantensoorten en zijn afhankelijk van de toestroom van licht mineraal- en/of CO₂-rijk grondwater. In de permanente fase kan op alle uitvoeringslocaties een nieuwe vegetatie tot ontwikkeling komen die passend is in het gebied en aansluit op de habitattypen in de directe omgeving.

Kwalificerende soorten

Voor de kwalificerende broedvogel paapje zal door de waterhuishoudkundige maatregelen het areaal potentieel geschikt broedgebied toenemen. Op de kwalificerende broedvogel tapuit zullen geen effecten optreden omdat de laatste bekende broedlocaties niet, en de droge biotopen in het algemeen niet of nauwelijks beïnvloed worden. Voor de overige kwalificerende broed- en wintervogels, waaronder dodaars, geoorde fuut en roodborsttapuit, wordt geen afbreuk gedaan aan de instandhoudingsdoelen. Deze vogels zijn niet gevoelig voor de te nemen maatregelen. Voor de Habitatrictlijnsoort kamsalamander zal de kwaliteit van leefgebied en de mogelijkheid voor migratie, in ieder geval niet afnemen en mogelijk toenemen. Omdat er geen negatieve effecten optreden is er geen vergunning nodig.

Overige effecten op flora en fauna

De waterhuishoudkundige maatregelen leiden tot een structurele verbetering van het grondwatersysteem. Nagegaan is of door de lokaal door te voeren vernatting negatieve effecten optreden op beschermde planten en dieren.

Op de beschermde plantensoorten jeneverbes, klokjesgentiaan, kleine zonedauw (tabel 2) en brede wespenorchis en grasklokje (tabel 1) zullen geen negatieve effecten optreden.

Op de beschermde zoogdieren en vissen zullen geen negatieve effecten optreden. Op de broedvogels zullen geen negatieve effecten optreden, terwijl voor het paapje de kwaliteit van het leefgebied beter wordt. Op de watervogels zullen de maatregelen een positieve invloed hebben.

Voor de amfibieën in het algemeen geldt dat de maatregelen er voor zorgen dat de verzuring van open plassen en vennen vermindert. Op heikikker, kamsalamander en rugstreeppad (tabel 3) treden geen effecten op omdat het voortplantingswater behouden blijft of iets groter wordt, en er voldoende droog/vochtig overwinteringsbiotoop blijft bestaan. De leefgebieden hebben op korte afstand van elkaar gradiëntrijke terreingedeelten.

Wat betreft de beschermde reptielen adder, gladde slang (tabel 3) en levendbarende hagedis (tabel 2) is specifiek gekeken naar de mogelijke invloed van vernatting op de overwinteringsbiotopen. De nu bekende overwinteringsbiotopen bevinden zich veelal in de hoog-laag gradiënt. Omdat het grondwaterpeil gefaseerd in de tijd wordt verhoogd is de verwachting dat voor de

aanwezige beschermde soorten geen significante negatieve effecten optreden als gevolg van de vernatting. Er blijven voldoende droge overwinteringslocaties aanwezig die op korte afstand van het zomerhabitat liggen. In relatie tot de uitvoering zal voor aanvang van de werkzaamheden de aanwezigheid van overwinteringsbiotopen onderzocht worden zodat er op tijd mitigerende maatregelen getroffen kunnen worden.

Voor de beschermde dagvlinder heideblauwtje (tabel 3) zal de situatie gunstiger worden omdat het aandeel dophei (nectarbron) geleidelijk zal toenemen terwijl tegelijkertijd gradiëntrijke situatie met geschikte overwinteringsgebieden voor rupsen beschikbaar blijven. Het heideblauwtje heeft een voorkeur voor vochtige en natte terreingedeelten en deze zullen in areaal toenemen. In de loop der jaren zal het heideblauwtje door de vernatting haar habitat plaatselijk enigszins moeten verschuiven. Omdat er overal gradiëntrijke situaties behouden blijven en omdat de soort in het hele heidegebied van het Dwingelderveld voorkomt, ook waar geen verhoging van grondwater wordt doorgevoerd, wordt de lokaal optredende verschuiving van het habitat niet als ernstig beoordeeld. De effecten op heideblauwtje zijn overwegend positief. Een locatie waar het veenhooibeestje gevonden is zal niet geraakt worden. De natte vegetaties met de waardplant eenarig wollegras zullen kwalitatief verbeteren en gradiëntrijke gedeelten (met strooisellaag) die geschikt zijn voor de overwintering van de rups zullen behouden blijven en niet of nauwelijks kunnen inunderen.

Op de libellen zullen geen negatieve effecten optreden. De oppervlakte water dat benut wordt voor voortplanting en/of overwintering blijft behouden of wordt iets groter. De waterkwaliteit blijft gelijk of zal lokaal iets kunnen verbeteren (betere buffering tegen verzuring).

Op de noordse winterjuffer (tabel 3), die op het land overwintert, treden geen effecten op. Het primaire voortplantingsgebied zijn de laagvenen van de Weerribben. Na het uitkruipen wordt deze soort in de zeer ruime omgeving aangetroffen, waaronder Zuidwest-Drenthe en het Dwingelderveld. De soort mijdt in de nazomer en winter vooral de natte terreingedeelten. De soort is zeer mobiel en wordt in het hele Natura 2000-gebied Dwingelderveld aangetroffen, zowel in de heide als in het bos. Er zijn geen vaste overwinteringslocaties en de trend van de soort in Zuidwest-Drenthe is positief.

Maatregelen gericht op vasthouden water tijdens extreme weersituaties

Voor het Dwingelderveld is het in het kader van Waterbeheer 21ste eeuw (WB21) gewenst om tijdelijk water vast te houden onder extreme weersituaties, die statistisch gezien 1x per 100 jaar voor zouden kunnen komen. Het betreft het vasthouden van gebiedseigen (grond)water en neerslag gedurende een relatief korte periode (circa een week). Alleen in de randen kan de inundatieduur lokaal langer zijn.

De maatregelen ten behoeve van de structurele verbetering van de waterhuishouding zijn niet nodig voor het beheer van het Dwingelderveld, maar bedoeld om wateroverlast op gebieden rond het Dwingelderveld te voorkomen of te beperken.

Habitattypen

Op basis van de uitkomsten van een historische terugblik en een modelonderzoek is een zo betrouwbaar mogelijk beeld verkregen van de mogelijke effecten van extreme weersituaties. De beoordeling van de effecten is gebaseerd op de hydrologische randvoorwaarden van de vegetaties die tot de kwalificerende habitattypen horen, en de 'hersteltijd' indien het habitatype geraakt wordt.

Uit de beoordeling is naar voren gekomen dat onder invloed van extreme situaties in het hele Dwingelderveld de optredende effecten gelijk zijn aan de autonome toekomstige situatie (de situatie zonder knijpconstructie in en om het Dwingelderveld). In drie peilvakken langs de randen kunnen de meeste effecten optreden.

In het gebied Anserveld blijken de effecten op het habitatype 3160 zure vennen binnen de hydrologische randvoorwaarden te liggen. Van habitatype 4030 droge heiden zullen de effecten buiten de hydrologische randvoorwaarden vallen. Tijdens extreme weersituaties zullen tijdelijke negatieve effecten optreden. Omdat de effecten hier kortdurend zijn, de hersteltijd naar verwachting kort (circa 10 jaar) en nieuwe oppervlakten droge en natte habitattypen in het Noordenveld worden ontwikkeld, zijn per saldo de instandhoudingsdoelen van beide habitattypen niet in het geding.

In het gebied Hoornse slenk zullen, ook bij het vroegtijdig starten van de afvoer, effecten blijven bestaan op een deel van de oppervlakte van habitatype 3160 zure vennen en 4030 droge heiden. Omdat in het Noordenveld beide habitattypen ontwikkeld zullen worden, komen per saldo de instandhoudingsdoelen niet in gevaar.

Kloosterveld II ligt buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied. In het gebied Kloosterveld zullen geen kwalificerende habitattypen worden geraakt. Het tijdelijk vasthouden van grote hoeveelheden water in het Kloosterveld leidt in de oostelijke randen tot tijdelijke inundatie van habitatype 7150 pioniervegetaties met snavelbiezen en 4030 droge heiden. Deze habitattypen liggen binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied. De effecten op habitatype 7150 blijven grotendeels binnen de hydrologische randvoorwaarden. Het instandhoudingsdoel voor dit habitatype is niet in het geding. De effecten op habitatype 4030 vallen buiten de hydrologische randvoorwaarden. Omdat het effect tijdelijk is, de inundatiehoogte en -duur beperkt is, de hersteltijd kort zal zijn, en vervangende groeiplaatsen worden gerealiseerd in het Noordenveld, komen de instandhoudingsdoelen niet in het geding.

De conclusie is dat de maatregelen in het kader van WB21 op enkele habitattypen in drie peilvakken een tijdelijk negatief effect hebben. Deze effecten zullen de instandhoudingsdoelen niet in gevaar brengen, maar hiervoor zal wel een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet worden aangevraagd.

Maatregel herinrichting Noordenveld

Habitattypen

In de nieuwe situatie wordt het areaal droge heide en vooral het areaal vochtige heide fors uitgebreid. Het beheer van het Noordenveld wordt gericht op deze habitattypen, zodat kwalitatieve ontwikkeling op een groot oppervlak mogelijk is. Het instandhoudingsdoel verbetering van kwaliteit kan voor deze habitattypen gerealiseerd worden. De instandhoudingsdoelen uitbreiding oppervlakte (voor vochtige heiden) en behoud oppervlakte (voor droge heide) worden eveneens gerealiseerd.

Kwalificerende soorten

- Kamsalamander

De poelen zullen zich ontwikkelen tot geschikt biotoop voor de kamsalamander. Dit is gunstig voor de staat van instandhouding van deze soort.

- Paapje

Na herinrichting van het Noordenveld zullen de vochtige delen op de (middel)lange termijn geschikt broedbiotoop bieden, zodat paapje zich kan hervestigen.

De waterhuishoudkundige maatregelen die in het Dwingelderveld worden getroffen om de verdroging op te heffen en waardoor de lagere delen vochtiger tot natter worden, zullen op relatief korte termijn een gunstig effect hebben op het paapje.

De staat van instandhouding zal door de combinatie van maatregelen, niet verder achteruit gaan, en voor de korte tot (middel)lange termijn kunnen vooruitgaan.

- Roodborsttapuit

Na de herinrichting van het Noordenveld zal op de middellange tot lange termijn nieuw geschikt leefgebied ontstaan voor deze soort. De gunstige staat van instandhouding van deze soort zal niet in het geding komen.

- Dodaars

Het Noordven, waar de dodaars in het Noordenveld nu zijn broedbiotoop heeft, zal in de heringerichte situatie blijven bestaan. De staat van instandhouding zal gelijk blijven.

- Toendrarietgans en kleine zwaan

Het verlies van foerageergebied voor de kwalificerende wintervogels toendrarietgans en kleine zwaan wordt vanwege de beperkte foerageerfunctie en het feit dat ganzen en de kleine zwaan tot in de verre omgeving goede foerageergebieden hebben niet als blijvende aantasting beoor-

deeld. Er zijn voldoende alternatieve foerageerlocaties in de omgeving. De gunstige staat van instandhouding komt dan ook niet in gevaar.

Overige effecten op flora en fauna

Het leefgebied van de rugstreeppad zal na herinrichting in kwaliteit verbeteren en het areaal zal toenemen. De staat van instandhouding is niet in het geding.

Het plaatselijk handhaven van begroeiing draagt ook bij aan de realisatie van de kernopgave vergroten van landschappelijke samenhang en interne compleetheid.

Door het verwijderen van de bouwvoor op het Noordenveld en het dempen van de sloten wordt de waterhuishouding verbeterd en de verdroging gestopt. Er ontstaat een robuust watersysteem waardoor de kwaliteit van het heidegebied toeneemt.

Maatregel herinrichting weg Lhee-Kraloo

Habitattypen

Er vindt geen verlies aan kwalificerende habitattypen plaats omdat de wegconstructie binnen het bestaande profiel uitgevoerd wordt. Een deel van het tracé zal geheel verdwijnen en omgevormd worden tot één van de gewenste habitattypen. Hier zal oppervlaktewinst optreden. Langs de Oude Hoogeveensedijk worden het zandpad en het fietspad ook binnen het bestaande profiel gelegd. Voor de kwalificerende habitattypen zal de samenhang verbeteren doordat de barrièrewerking van de infrastructuur afneemt.

Kwalificerende soorten

Verstoring door geluid en het risico op aanrijding zullen (sterk) afnemen; verstoring door licht zal geheel verdwijnen. De kwaliteit van het leefgebied voor kwalificerende dieren, zoals paapje en in het bijzonder de frequent voorkomende roodborsttapuit, zal in de omgeving van de weg beter worden. Voor de kwalificerende soorten zal de samenhang verbeteren doordat de barrièrewerking van de infrastructuur afneemt.

Na herinrichting van de weg, als er meer rust in het gebied is, is de verspreide aanwezigheid van opgaande beplantingen ook gunstig voor de mogelijke vestiging van kwalificerende heidebroedvogels zoals boomleeuwerik en paapje.

Overige effecten op flora en fauna

Het indirecte effect van verzilting (door pekelen in de winter) zal verminderen of, indien zand gebruikt wordt op het fietspad, volledig verdwijnen, hetgeen gunstig is voor de flora en fauna in de bermen.

De effecten van de herinrichting op de ruimtelijke samenhang zijn gunstig. De gebruiksintensiteit en de rijsnelheid op het zandpad nemen sterk af, en het fietspad behoudt min of meer zijn huidige gebruiksintensiteit. De hydrologische relaties ter plaatse van de slenken worden hersteld. De herinrichting van de weg Lhee-Kraloo zal leiden tot minder verstoring en minder barrièrewerking voor dieren. Ook wordt de kans op het doodrijden van amfibieën en reptielen kleiner.

Eén van de kerndoelen, vergroten landschappelijke samenhang en de interne compleetheid, wordt daarmee verbeterd.

Maatregel herinrichting Kloosterveld II

De werkzaamheden leiden tot milieuomstandigheden die geschikt zijn voor de ontwikkeling van natte en vochtige habitattypen en voor de vestiging van roodborsttapuit en paapje. Ook andere kritische heidesoorten zoals veldleeuwerik, reptielen en dagvlinders zullen geschikt leefgebied krijgen. De maatregelen zullen positief zijn voor de broedvogels paapje, roodborsttapuit en boomleeuwerik. In het Kloosterveld II ontstaat extra leefgebied dat ruimtelijk gezien een eenheid gaat vormen met het Natura 2000-gebied Dwingelderveld.

Vanwege de functie voor het tijdelijk vasthouden van water tijdens extreme weersomstandigheden zal het gebied zich lokaal enigszins voedselrijk kunnen ontwikkelen.

Maatregel aanleg aarden (geluids)wallen

Habitattypen

Vermesting door uitspoeling op aangrenzend gelegen habitattypen zal door de ligging en de te volgen werkwijze niet optreden. De lager gelegen delen waar het grondwater tot aan het maai-veld komt (slenken) worden opgevuld met fosfaatarm zand.

Kwalificerende soorten

- Zwarte specht

Omdat de wal zo dicht mogelijk tegen de A28 wordt gelegd, blijft het verlies van foerageergebied voor de zwarte specht beperkt. De kwaliteit van dit foerageergebied is slecht.

Door het verwijderen van het pad door de kop van het oostelijk deel van de Holtveenslenk zal de rust in het gebied in de nieuwe situatie toenemen.

De nieuwe situatie zal door het toenemen van rust gunstiger zijn voor de zwarte specht dan in de oude situatie.

- Dodaars en boomleeuwerik

Omdat het recreatieve gebruik bij de wal niet verandert ten opzichte van het bestaande gebruik, worden deze effecten niet meegewogen. Het pad door de Holtveenslenk zal verwijderd worden, zodat een aaneengesloten structureel rustiger gebied zal ontstaan, vooral voor de kwalificerende watervogels.

Zodra de wal gereed is, en de aangeplante struiken en bomen aan de rand van het pad voor aangespannen wagens voldoende dichtheid en hoogte hebben, zullen versturende effecten na enkele jaren volledig opgeheven zijn. Na de realisatie van de wal neemt de rust op circa 135 ha toe en daardoor de kwaliteit van het broedgebied voor deze kwalificerende vogels en mogelijk ook de oppervlakte geschikt broedgebied.

Parkeerplaatsen Achter 't Zaad

Het effect van de herinrichting van de parkeerplaats leidt tot beperkte verslechtering van het leefgebied van twee broedparen van de zwarte specht die op wat grotere afstand van de parkeerplaats hun leefgebied hebben, en tot verslechtering van het leefgebied van één broedpaar dicht bij de parkeerplaats. Hier staat tegenover dat er lokaal kwaliteitsverbeterende maatregelen worden uitgevoerd. Deze maatregelen houden ook verband met de realisatie van het mindervalidenpad. Ten opzichte van de verstoring in de huidige situatie, die reeds (zeer) sterk is, is dit een beperkte toename van de verstoring. Verschuiving van het broedbiotoop richting het noord-oosten wordt als kansrijk beoordeeld.

Op het niveau van het Dwingelderveld zal, ook rekening houdend met een kwaliteitsverbetering voor circa 135 ha in de zone langs de A28 voor onder andere de zwarte specht, de staat van instandhouding van deze soort door de herinrichting van de parkeerplaats niet in het geding komen.

Parkeerplaatsen Kraloërweg

Aan de zuidzijde van het Dwingelderveld zal een kleine parkeerplaats in de wegberm en ter plaatse van een kleine oppervlakte van habitatype droge heide gemaakt worden. Dit is op de plek waar de Kraloërweg over zal gaan in zandpad en fietspad. Het aantal recreanten dat van deze parkeerplaats gebruik zal maken zal niet wezenlijk verschillen van het huidige gebruik (parkeren in de wegberm). In de omgeving worden de kwalificerende broedvogels boomleeuwerik en roodborsttapuit aangetroffen. De parkeerplaats zal door een wal met opgaande beplanting afgeschermd worden van de open heide. Visuele verstoring van broed- en wintervogels op de omgeving wordt voorkomen. Verstoring door geluid zal per saldo afnemen omdat er geen doorgaand gemotoriseerd verkeer wordt toegestaan. Het effect op habitatype droge heiden zal zeer beperkt zijn en er treden geen effecten optreden op kwalificerende soorten op.

Mindervalidenpad

In het bosgebied zal de realisatie van het pad leiden tot extra verstoring met kans op verslechtering van de draagkracht voor zwarte specht (en andere broedvogels). Bij de locatie waar de verslechtering zal optreden worden vier structurele maatregelen getroffen die gunstig zijn voor de zwarte specht en andere broedvogels: enkele bospaden komen te vervallen, in enkele grote percelen grove dennen worden aanvullende beheermaatregelen getroffen gericht op de zwarte specht, de honden zullen aangeliend moeten zijn en de functie voor doorgaand gemotoriseerd verkeer centraal door het Dwingelderveld komt te vervallen (minder barrièrewerking en rustverstoring).

Hoewel er gestreefd is naar een zo compact mogelijke route en er positieve maatregelen worden genomen, kan niet uitgesloten worden dat er in beperkte mate extra verstoring optreedt.

De boomleeuwerik maakt gebruik van de solitaire bomen in de heide die iets oostelijker van de bosstrook Lange Paand ligt. Verstoring van het bestaande territorium van één broedpaar wordt voorkomen door het bosgedeelte te handhaven waar het pad doorheen komt te lopen, aan de rand van de heide. Effecten op boomleeuwerik zullen niet optreden.

De dodaars broedt in het Noordven. Vanaf het hoofdpad zal een insteekpad naar het Noordven lopen, over het tracé van de huidige verharde weg Achter 't Zaand. Er worden geen effecten verwacht omdat gebruik wordt gemaakt van het bestaande tracé, en vanwege het opheffen van het doorgaande gemotoriseerde verkeer.

Afvoer vrijkomende grond uit Noordenveld en Kloosterveld II

Deze maatregelen hebben geen effect op de gebruiksfase.

Standweide

Het gaat om herinrichting van een bestaande standweide. Er zullen geen negatieve effecten optreden bij het gebruik van de standweide.

Verbeteren bestaande zand- en fietspaden

Het gebruik van de zand- en fietspaden zal weinig tot niet veranderen na de werkzaamheden. Er worden geen negatieve effecten op flora en fauna verwacht in de gebruiksfase.

Ecoduct

Het ecoduct zal na de aanleg een positief effect hebben op de migratiemogelijkheden van zoogdieren.

3.2.4 Water

3.2.4.1 *Huidige situatie en autonome ontwikkeling*

In de huidige situatie is het Kloosterveld in landbouwkundig gebruik. Het gebied wordt ontwaerd door een hoofdwatgang door het midden van het gebied. Deze hoofdwatgang staat in rechtstreekse verbinding met de Ruiner Aa. Het huidige beheer van de Ruiner Aa is gericht op een landbouwkundige functie, met een laag winterpeil en een hoger zomerpeil.

De hoogteligging van het Kloosterveld varieert van ca NAP +8,5 m nabij de Ruiner Aa, tot ca NAP +10,0 m bij het bezoekerscentrum bij Benderse. De grondsoort is fijn zand. Op een aantal plaatsen is keileem aanwezig in de ondergrond. In de lagere, centrale terreingedeelten van het Kloosterveld ontbreekt deze. Het gebied wordt gekenmerkt door diepere grondwaterstanden, op de plekken waar keileem aanwezig is komen schijngrondwaterspiegels voor.

De hoogte van het heidegebied in het Dwingelderveld varieert van ca. NAP +13,5 m in de hoogste delen tot ca. NAP +9,0 m in het dal. De percelen rond de Leislout liggen op een hoogte NAP +8,5 m tot NAP +7,0 m. Het bos is reliëfrijk, met hoogtes die oplopen tot NAP +17,0 m. De grondsoort is fijn zand. In het heidegebied is vrijwel overal keileem aanwezig in de ondiepe ondergrond. Hier komen dan ook schijngrondwaterspiegels voor. Ook in het bos is op veel plaatsen keileem in de ondergrond te vinden. In de lagere delen, de slenken, ontbreekt veelal de keileemlaag of is deze goed doorlatend. Hierdoor kan water infiltreren naar de ondergrond,

waardoor er door de lage peilen in de omgeving (bijv. de Ruiner Aa) externe verdroging van het Dwingelderveld plaatsvindt.

Het Noordenveld heeft een afwateringsstelsel ingericht op een landbouwkundige functie. De afwatering vindt plaats via een watergang naar de Ruiner Aa door het heidegebied. De watergang begint zijn ontwaterende functie in de keileemlaagte (komvorm) van het Koelevaartsveen. De watergang loopt verder door de voormalige, oppervlakkige slenk van het Noordenveld. De watergang snijdt hier de flank van het keileemstelsel aan. Hierdoor vangt de watergang het vanaf de westzijde toestromende grondwater af. De watergang volgt de flank verder en komt uit in de Benderse plassen. Op sommige plaatsen ligt de watergang op een keileemlaag met een zeer geringe dikte. Gezien de diepe ligging van de watergang en het plaatselijk ondiep voorkomen van keileem met een geringe dikte kan de bodem van de watergang door de keileemlaag gegraven zijn. Hierdoor wordt mogelijk het diepere grondwatersysteem aangesneden en grondwater periodiek afgevoerd.

In het verleden waterde het natuurgebied af over het maaiveld via een slenkensysteem. In deze situatie waterde het Noordenveld niet af richting de Benderse Plassen, maar naar de Kraloërplassen. Door de aanleg van de landbouwwatergang is de Koelevaartslenk (vanaf het Koelevaartsveen via de Kraloërplassen naar de Ruiner Aa) sterk verdroogd.

In het zuidwesten van het gebied voert de Leislout water uit het Dwingelderveld dwars door de stuifduinen van de Anserdennen en Wiltzangh af richting Witteveen. Hierbij passeert de watergang twee bungalowparken. Hoge afvoeren geven wateroverlast bij een aantal bungalows en op landbouwpercelen. Het lage peil in de watergang werkt verdrogende op de omliggende natuur.

Aan de westzijde van de A28 is een bermsloot aanwezig. Deze bermsloot vervult een afwateringsfunctie voor de A28. Voor deze functie is deze watergang overgedimensioneerd. Door de diepe ligging van de bermsloot heeft deze een verdrogende werking op het naastgelegen Dwingelderveld.

Een diepe leiding voert water uit het landbouwgebied ten noorden van Spier (aan de oostzijde van de A28) door het noordoosten van het Dwingelderveld richting Dwingelderstroom. Deze leiding heeft een drainerende werking en het water heeft een gebiedsvreemde, voor de natuur ongewenste kwaliteit.

Door het gebied loopt een verharde weg, de Kraloërweg en Achter 't Zaand. Deze weg wordt aan beide zijden geflankeerd door een bomerij (in het Noordenveld) en bermsloten/greppels. Deze sloten/greppels draineren het naastliggende heidegebied en doorsnijden slenken.

De westelijke grens van de gemeente Midden-Drenthe vormt de oostelijke grens van het Nationaal Park Dwingelderveld. Het landschap wordt hier vooral gekenmerkt door het voorkomen van bos. De hoogteligging van het terrein varieert van ca NAP +12,5 m in het zuidelijke deel tot NAP +15,0 m in het noordelijke deel, met een grillig reliëf. De grondsoort is fijn zand. Op een aantal plaatsen is keileem aanwezig in de ondergrond. Het gebied wordt gekenmerkt door diepe grondwaterstanden, op de plekken waar keileem aanwezig is komen schijngrondwaterspiegels voor.

3.2.4.2 *Milieueffecten inrichting*

Tijdens de uitvoeringsperiode wordt ernaar gestreefd om de afwaterende functies van de bestaande en aan te passen watergangen zoveel mogelijk te behouden. Hierdoor wordt voorkomen dat er wateroverlast in het plangebied en zijn omgeving ontstaat en voedselrijk water afstroomt over bestaande waardevolle habitattypen. Dit wordt bereikt door het toepassen van tijdelijke maatregelen tijdens de uitvoeringsperiode en de volgorde waarin de watermaatregelen worden uitgevoerd. De maatregelen in de bovenstroomse gebieden worden eerst uitgevoerd voordat wordt aangevangen met de maatregelen in de benedenstroomse gebieden.

3.2.4.3 *Milieueffecten gebruik*

Per maatregel is het effect tijdens de gebruiksfase puntsgewijs weergegeven.

Aarden wal

Het zandpad naast de aarden wal wordt verhoogd aangelegd, op 1,5 m vanaf de voet van de wal. Hierdoor krijgt dit pad voldoende ontwateringsdiepte voor het gebruik door ruiters en aanspannen wagens.

Door het ondieper maken van de bermsloot aan de westzijde van de A28 wordt het verdrogend effect van de bermsloot op het Dwingelderveld verminderd. Dit heeft een positief effect op het natuurgebied Dwingelderveld. In overleg met Rijkswaterstaat wordt het exacte profiel van de bermsloot bepaald. Daarbij wordt er rekening mee gehouden dat de sloot voldoende dimensie behoudt om wateroverlast op de A28 ook bij extreme neerslag te voorkomen.

Kloosterveld

In het gebied wordt water vastgehouden door middel van knijpconstructies. Hierdoor vermindert de afvoer tijdens extreme neerslagsituaties, waardoor de functies wonen en landbouw in de benedenstroomse gebieden van de beekloop Ruiner Aa - Wold Aa worden ontlast.

In het Kloosterveld wordt een nieuw, hoger natuurepeil ingesteld en de bestaande watergangen gedempt. Hierdoor wordt verdroging tegengegaan en de omstandigheden gunstig gemaakt voor de ontwikkeling van natte en droge heide, zowel in het Kloosterveld als op de naastgelegen Benderse heide.

In het gebied wordt gebiedseigen water vastgehouden. Dit water bestaat uit stromend regenwater. De kwaliteit van dit water wordt daarom als goed verondersteld. Tevens wordt de bovengrond afgegraven, waardoor er minder nutriënten in het oppervlakte water terecht komen. Er worden dan ook geen waterkwaliteitsproblemen verwacht.

De maximale waterstand in het Kloosterveld bedraagt NAP +9,20 m. Aan de zuidzijde van het Kloosterveld bedraagt de waterdiepte dan circa 1,30 m. Om te voorkomen dat het water het aangrenzende landbouwgebied instroomt zijn kades noodzakelijk. De aan te brengen kades aan de zuid- en westzijde van het Kloosterveld met een hoogte van ca NAP +9,60 m zorgen er voor dat omliggende percelen, infrastructuur en bebouwing niet inunderen. Aan de noordwestzijde loopt de kade door tot waar de maaiveldhoogte oploopt tot NAP +9,60 m. Aan de oostzijde van het Kloosterveld sluit de kade aan op een hoger gelegen zandweg. Deze zandweg wordt hergeprofileerd zodat hierlangs geen afvoer kan plaatsvinden.

Aan de noordzijde van het Kloosterveld is bebouwing en infrastructuur aanwezig op een hogere rug. Door deze hogere ligging van de bebouwing en infrastructuur worden er geen problemen verwacht met de afwatering onder normale omstandigheden. Wanneer tijdens een WB21-situatie water wordt geborgen in het Kloosterveld mag geen wateroverlast optreden. Uit berekeningen blijkt dat alle woningen aan de noordzijde van het Kloosterveld tenminste 70 cm boven het maximale waterpeil bij een WB21-situatie (één maal per 100 jaar) liggen (Grontmij, 2009). Ook de infrastructuur ligt dan tenminste 40 cm boven het maximale waterpeil. Hier worden dan ook geen problemen verwacht.

Het voor langere tijd inzetten van het Kloosterveld als bergingsgebied bij extreme neerslagsituaties is minder gunstig voor de ontwikkeling van gewenste natuurdoelen, natte en droge heide. In het deelonderzoek Waterbeheer (Grontmij, 2009) wordt voorgesteld een flexibele knijpconstructie aan te brengen. Hiermee kan de inundatieduur worden verkort, wat een gunstig effect heeft op de ontwikkeling van de natuurdoelen.

Algemene effecten

In het Dwingelderveld wordt de oppervlaktewaterstand verhoogd om de grondwaterstand te verhogen. In het kader van het Waterbesluit is onderzocht of de grondwaterstand in de omgeving hierdoor wordt verhoogd, wat strijdig kan zijn met de daar aanwezige belangen. Uit een door het Waterschap Reest en Wieden uitgevoerde Grondwatermodelberekening (met MIPWA) is gebleken dat er niet tot nauwelijks effecten optreden buiten het Dwingelderveld. In het plangebied lopen de grondwaterstanden in en rond het Noordenveld wel op. Dit is met het oog op de natuurontwikkeling echter gewenst. De conclusies van het onderzoek liggen ter goedkeuring bij het AB van het Waterschap en zullen worden toegevoegd aan het al bestaande Waterbesluit uit 2008.

In het Dwingelderveld worden hogere, op de natuur gerichte peilen ingesteld en de bestaande watergangen gedempt. Hierdoor wordt verdroging tegengegaan en de omstandigheden gunstig gemaakt voor de ontwikkeling van natuur. Bij peilverhogingen ten opzichte van de huidige situatie van meer dan 15 cm worden de waterpeilen geleidelijk verhoogd. Hierdoor wordt ervoor gezorgd dat de aanwezige natuur tijd heeft zich aan te passen aan de nattere omstandigheden. Om de natuurlijke waterafvoer via het stelsel van slenken te herstellen worden alle gegraven greppels, sloten en watergangen die nu dit systeem doorbreken gedempt. Waar de randen van oorspronkelijke hoogtes en laagtes verlaagd of verdwenen zijn, bijvoorbeeld waar ze doorsneden worden door greppels, sloten en oude, ingesleten zandwegen, worden deze 'randen' weer tot de oorspronkelijke hoogte aangevuld. Daardoor kan het water zich op de gewenste manier in de laagtes 'verzamelen'.

Met deze maatregel wordt de interne verdroging opgeheven en blijft het water langer in het gebied.

Door het grootste deel van het wateroverschot, onder zowel normale als extreme omstandigheden, vanuit de noordelijke Kraloërplassen via de Benderse slenk af te voeren, wordt wateroverlast in de Hoorns voorkomen.

Om de wateroverlast bij Witteveen tijdens extreme situaties te verminderen wordt een deel van het water richting het Anserveld afgevoerd. Hierdoor treden er in het Anserveld hogere waterstanden op. Er wordt door het waterschap afstemming gezocht met de omwonenden over eventueel te nemen maatregelen. De waterstand rond het Achterlandse Veen en bij de zuidelijke Kraloërplassen loopt tijdens een WB21-situatie ook op. Gelet op de ligging en de relatief korte duur van de inundaties worden de effecten op de aanwezige natuur hier als acceptabel beschouwd.

3.2.5 Bodemkwaliteit

3.2.5.1 *Huidige situatie en autonome ontwikkeling*

Op de bodeminformatiekaart van de provincie Drenthe zijn in het plangebied zeven gevallen van (potentiële) bodemverontreiniging aangegeven. Het betreft in hoofdzaak dempingen en voormalige stortplaatsen, op de volgende locaties:

1. voormalige stortplaats voor huishoudelijk en bedrijfsafval, Achter 't Zaand, omgeving Noordven (Locatie ID: DR170100013). Deze locatie is eind jaren '90 gesaneerd; het grondwater wordt periodiek onderzocht (monitoring).
2. stortven Noordenveld (locatie ID DR170100038). Deze locatie is van 1936-1980 als stortplaats in gebruik geweest en gedempt met grond. Er is een oriënterend bodemonderzoek uitgevoerd.

De locaties 3 t/m 7 betreffen niet-gespecificeerde dempingen.

3.2.5.2 *Milieueffecten inrichting*

In dit stadium wordt ervan uitgegaan dat bij de inrichting voldaan kan worden aan de wettelijke regels betreffende de omgang met eventuele verontreinigingen bij vergraving en het eventueel afvoeren of hergebruik van grond. Voorafgaand aan de toepassing van vrijkomende grond zullen er partijkeuringen uitgevoerd worden.

Het omvormen van landbouw naar natuur en het uitvoeren van de maatregelen uit het Inrichtingsplan hebben geen negatieve effecten op de bodemhygiëne. Het verwijderen van de voedselrijke bouwvoor is positief voor de bodemsamenstelling in het Dwingelderveld.

In de aarden wallen wordt de vrijgekomen grond dusdanig verwerkt dat deze niet meer uit kan spoelen in het natuurgebied. Dit gebeurt door de slenken op te vullen met fosfaatarm zand. Met de aanpassingen aan de weg Lhee-Kraloo wordt het teerhoudend asfalt verwijderd. Dit is een gebiedsvreemde stof.

3.2.5.3 *Milieueffecten gebruik*

Verontreiniging kan door inundatie verder worden verspreid via het grondwater of met het oppervlaktewater worden meegevoerd. Het risico op verspreiding is tevens afhankelijk van de

aard van de verontreiniging. Het risico speelt met name bij mobiele verontreinigingen zoals bijvoorbeeld olieverontreinigingen. Deze doen zich in het Dwingelderveld niet voor. Aangezien de verspreiding via het grondwater kan plaatsvinden, zouden ook verontreinigde locaties in de directe nabijheid van het Dwingelderveld een risico kunnen vormen. Op basis van het historisch gebruik valt geen bodemverontreiniging ten gevolge van bedrijven binnen het gebied te verwachten.

Een ander type bodemverontreiniging kan aanwezig zijn in gedempte sloten. Door inundatie kunnen uit deze gedempte sloten stoffen vrijkomen en door het water worden meegevoerd. In het plangebied komen enkele niet-gespecificeerde dempingen voor.

Ten slotte is het mogelijk dat door de inundatie stoffen uit de bodem vrijkomen die daar door landbouwkundig gebruik aanwezig zijn (fosfaten, nitraten). Of dit gebeurt hangt af van de specifieke bodemsituatie. De stoffen zijn voor de bodemkwaliteit minder belastend dan de hierboven genoemde verontreinigingen. Daarnaast wordt de fosfaatrijke bovenlaag afgegraven en dusdanig verwerkt in de aarden wal dat geen voedselrijke uitspoeling te verwachten is.

3.2.6 Recreatie

3.2.6.1 *Huidige situatie en autonome ontwikkeling*

In de huidige situatie is het gebied als beschermd natuurgebied in gebruik en Europees van waarde. Het gebied is echter ook verdroogd waardoor de instandhoudingsdoelstellingen niet gehaald worden als er geen maatregelen in het gebied worden getroffen. Met name de natte heide en hoogveenvegetaties staan onder druk. Daarom is vanuit de Europese doelstellingen voor dit natuurgebied het integrale Inrichtingsplan Dwingelderveld opgesteld om de ecologische kwaliteit en de oppervlakte van meerdere belangrijke habitattypen, waaronder vochtige heiden, te verbeteren.

3.2.6.2 *Milieueffecten inrichting*

De uitvoering van de maatregelen heeft een (tijdelijk) negatief effect op de natuurwaarden waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen. De uitvoering van de werkzaamheden zoals het afgraven van de voedselrijke bovenlaag (circa 670.000 kubieke meter), het transporteren van de vrijkomende grond door het plangebied en de herinrichting van grote delen van het Dwingelderveld leidt namelijk tot een beperkte tijdelijke afname van het areaal natuur. Ook gaat er tijdelijk leefgebied verloren voor diverse flora en fauna waarvoor het Dwingelderveld is aangemeld. Dit wordt grotendeels voorkomen door er bij de inrichting voor te zorgen dat tijdig vervangend biotoop beschikbaar is. Ook wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met het broedseizoen. Daarnaast kunnen er tijdelijke effecten optreden als gevolg van het grondverzet en bijbehorende werkverkeer.

De verharding van de Kraloërweg wordt verwijderd en vervangen door een zandpad. De Kraloërweg/Oude Hoogeveensedijk wordt, voor wat betreft het gebruik met motorvoertuigen, alleen toegankelijk voor personen met een ontheffing. Hierdoor is het gebied minder bereikbaar maar daar staat tegenover dat er twee parkeerplaatsen worden aangelegd voor bezoekers van het Dwingelderveld.

Bij de kade van het Kloosterveld wordt een ruit- en voetpad aangelegd en gaat er tevens een voetpad verloren. Effectief komen er echter meer paden terug.

Bij het Noordenveld verdwijnt er een wandelpad en wordt een mindervalidenpad aangelegd. Het mindervalidenpad wordt 1,80 m breed en volledig uitgevoerd in beton.

Bij het Holtveen wordt de recreatieve waarde verhoogd door de aanleg/verlenging van het bestaande pad door het Nuilerbosch. Daar staat tegenover dat een stuk zandweg komt te vervallen bij het afronden van de inrichting van de Holtveenslenk.

Ook worden een picknickplaats, een vlonder en een uitzichtpunt aangelegd in het Dwingelderveld. De picknickplaats is gepland bij de bosrand, ter plaatse van de opgeheven kruising van de wegen Het Noordenveld / Achter 't Zaand, en de vlonder bij het Noordven, bereikbaar via het mindervalidenpad. Tegen de aarden wal is een uitzichtpunt gepland waarvandaan met name goed zicht bestaat over het Holtveen.

3.2.6.3 *Milieueffecten gebruik*

Naar verwachting is de verstoring van het Dwingelderveld minder na uitvoering van de recreatieve maatregelen. De locaties van de voorzieningen is zo gekozen dat de meest gevoelige habitattypen nu minder worden gestoord.

3.2.7 Verkeer, geluid, luchtkwaliteit en externe veiligheid

3.2.7.1 *Huidige situatie en autonome ontwikkeling*

In de huidige situatie is het gebied voor gemotoriseerd verkeer ontsloten door de A28, N855 en de Kraloërweg/Achter 't Zaand tussen Lhee en Kraloo.

3.2.7.2 *Milieueffecten inrichting*

Verkeer

Het merendeel van de te verwijderen bouwvoor van het Noordenveld en het Kloosterveld wordt verwerkt in de aarden wal evenwijdig aan de A28. Hetzelfde geldt voor de bestaande depots op verschillende plaatsen in het Dwingelderveld. De aannemer maakt voor het transport van de afgegraven bovengrond slechts gebruik van bestaande paden, wegen of landbouwpercelen. Er mogen in de kwetsbare natuurgebieden geen rij- en werkstroken worden ingericht, met name waar de huidige weg langs een kwetsbaar natuurgebied (heide of ven) loopt. Daar dient het huidige profiel van de weg -waar nodig- tijdelijk uitgerasterd te worden en hierbinnen dient de aannemer zijn werkzaamheden uit te voeren. Tijdelijke rasters dienen na de werkzaamheden weer verwijderd te worden. De totale werkbreedte, tevens beschikbaar voor transport, bedraagt (daar) circa 10 meter. Zou de aannemer bijvoorbeeld eerst het betonnen fietspad hebben aangelegd, dan zal die eis worden vertaald naar die nieuwe situatie, waarbij de transport- of werkbreedte wordt versmald naar 7 meter. Onderstaande kaart geeft de routing voor het grondtransport.

Door het transport zoveel mogelijk over wegen binnen het plangebied te laten plaatsvinden en passende verkeersmaatregelen te nemen, zullen negatieve effecten op de verkeersveiligheid beperkt zijn.

Geluid

De verkeersbewegingen en de uitvoering van de werkzaamheden in het Dwingelderveld hebben een geluidsproductie tot gevolg. De wijze van transport en de keuze voor de transportroutes is nog onderwerp van studie. Er wordt gestreefd naar zo min mogelijk geluidshinder voor de directe omgeving. De aan- en afvoerroutes zullen zo min mogelijk langs woningen worden geleid.

Luchtkwaliteit

De omvorming van landbouwgrond naar natuurgebied heeft naar verwachting geen extra verkeersaantrekkende werking. Er wordt geen verslechtering van de luchtkwaliteit verwacht in de omgeving van het plangebied. Tijdelijk kunnen er wel effecten optreden op de luchtkwaliteit vanwege transportbewegingen voor de afvoer van de grond van het Noordenveld en Kloosterveld.

Externe veiligheid

Tijdens de inrichting van het plangebied vindt er geen vervoer van gevaarlijke stoffen plaats. Er is geen sprake van het tijdelijk oprichten van risicovolle objecten of kwetsbare objecten.

3.2.7.3 *Milieueffecten gebruik*

De omvorming van landbouwgrond naar natuurgebied heeft naar verwachting geen extra verkeersaantrekkende werking. Door de weg Lhee-Kraloo te downgraden tot een zandpad en alleen toegankelijk te maken voor vergunninghouders, neemt het gemotoriseerd verkeer in het gebied af. Het park wordt minder toegankelijk; maar dat wordt grotendeels gecompenseerd door de aanleg van parkeerplaatsen en nieuwe fiets-, wandel- en mindervalidenpaden.

Dit plan voorziet niet in ruimtelijke ingrepen waarmee een toename van verkeer of milieugevoelige functies mogelijk worden gemaakt. Evenmin worden activiteiten mogelijk gemaakt die geluidhinder voor de omgeving kunnen veroorzaken.

Tevens leidt het plan niet tot verslechtering van de luchtkwaliteit (verkeersaantrekkende werking en/of bedrijfsmatige activiteiten). Naar verwachting kan dan ook worden voldaan aan het bepaalde in de Wet luchtkwaliteit.

Er worden geen kwetsbare objecten mogelijk gemaakt in het Inrichtingsplan Dwingelderveld. Evenmin is er sprake van het realiseren van risicovolle inrichtingen. Vanuit het externe veiligheidsbeleid zijn er geen belemmeringen voor de realisering van het Inrichtingsplan. Het plaatsgebonden risico en het groepsrisico verandert niet waardoor externe veiligheid niet relevant is.

4 Afweging

4.1 Overzicht omstandigheden

Ten behoeve van de besluitvorming wordt hoofdstuk 3 hieronder in een tabel samengevat. Deze samenvatting is opgesteld naar analogie van de 'Handreiking voor de m.e.r.-beoordelingsplicht' (VROM, 1999).

Bijzondere omstandigheid	Uitvoering maatregelen uit Inrichtingsplan Dwingelderveld
<u>Kenmerken van de activiteit</u>	<ul style="list-style-type: none">• Problematiek van verdroging, verzuring en eutrofiëring tegengaan;• Gericht op de verbetering van het hydrologische systeem van het Dwingelderveld;• Uitvoering geven aan de Europese kernopgave voor het Dwingelderveld: verbetering van de kwaliteit en uitbreiding van de oppervlakte van vooral de 'natte' habitattypen;• Herinrichten van voormalige landbouwenclaves Noordenveld en Kloosterveld II en omvormen tot natuurgebied. Dit wordt bereikt door fosfaatrijke bouwvoor over een diepte van 20 – 50 cm af te graven. Vrijkomende grond wordt verwerkt in een aarden wal evenwijdig aan de A28 waardoor 137 ha van het Dwingelderveld stiller wordt voor (broed)vogels en overige fauna;• Verbeteren rust in centrum van Dwingelderveld door downgraden Kraloërweg en herstellen hydrologische samenhang door slenken aan weerszijden van weg te verbinden;• Samengevat bestaat het Inrichtingsplan uit de volgende hoofd- en nevenmaatregelen:<ul style="list-style-type: none">○ Maatregel waterhuishouding Dwingelderveld;○ Maatregel herinrichting Noordenveld;○ Maatregel herinrichting weg Lhee – Kraloo;○ Maatregel herinrichting Kloosterveld II;○ Maatregel aarden wal;○ Parkeerplaatsen Achter 't Zaand en Kraloërweg / Oude Nuilerweg;○ Mindervalidenpad;○ Afvoer vrijkomende grond uit Noordenveld en Kloosterveld II;○ Standweide;○ Verbeteren bestaande zand- en fietspaden○ Aanleg ecoduct
<u>Plaats van de activiteit</u>	<ul style="list-style-type: none">• De werkzaamheden vinden grotendeels plaats in het Dwingelderveld en het aangrenzende Kloosterveld II.• Het Dwingelderveld is aangemeld als Natura-2000 gebied en is één van de twintig Nationale Parken in Nederland;• Het waterschap Reest en Wieden heeft een ontwerp waterbesluit opgesteld voor het Dwingelderveld;• Het Dwingelderveld staat op de Top-lijst van verdroogde gebieden in Drenthe;• De vigerende bestemmingsplannen moeten nog aangepast worden aan de nieuwe situatie.

Bijzondere omstandigheid	Uitvoering maatregelen uit Inrichtingsplan Dwingelderveld
<u>Kenmerken van de potentiële effecten op het milieu</u>	<p>Landschap en cultuurhistorie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Positieve effecten vanwege herstel landschappelijke en cultuurhistorische waarden door herstel oorspronkelijk heidelandschap. • Beperkte negatieve effecten als gevolg van de aanleg van de aarden wal en de kades rondom het Kloosterveld <p>Archeologie en geomorfologie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tijdens de inrichting is de kans op onomkeerbare verstoring en/of vernietiging van archeologische en aardkundige waarden zeer klein; • De kans op het wegspoelen van waardevolle bodemlagen is zeer klein door een gecontroleerde uitlaat; • Positief voor geomorfologie vanwege herstel oorspronkelijke slenkenstructuur (natuurlijke laagtes). <p>Flora en fauna</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tijdens uitvoering van de maatregelen wordt gebruik gemaakt van mitigerende maatregelen waardoor de instandhoudingsdoelen van de kwalificerende soorten niet in gevaar komen. Ook blijkt uit de voortoetsen in het kader van de Nb- en Ff-wet dat er geen significante effecten op zullen treden. • Door zoveel mogelijk rekening te houden met het broedseizoen, worden de negatieve bijeffecten van de maatregelen zoveel mogelijk voorkomen. • Na de uitvoering van de maatregelen treden er per saldo sterk positieve effecten op voor de flora en fauna (waaronder het tegengaan van de verdroging en eutrofiëring). Tevens ontstaat er een voedselarm milieu. • Er treden tijdelijke negatieve effecten op tijdens de uitvoering. Hiervoor wordt ontheffing aangevraagd. <p>Water</p> <ul style="list-style-type: none"> • Met de uitvoering van de maatregelen wordt de waterhuishouding in het Dwingelderveld hersteld. Daarbij wordt wateroverlast in de toekomst voorkomen voor zowel het plangebied als de directe omgeving. <p>Bodemkwaliteit</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het omvormen van landbouw naar natuur en het uitvoeren van de maatregelen uit het Inrichtingsplan hebben geen negatieve effecten op de bodemhygiëne; • Het verwijderen van de voedselrijke bouwvoor is positief voor de bodemsamenstelling in het Dwingelderveld; • In de aarden wallen wordt de vrijgekomen grond dusdanig verwerkt dat deze niet meer uit kan spoelen in het natuurgebied; • Met de aanpak van de weg Lhee – Kraloo wordt het teerhoudend asfalt verwijderd. Dit is een gebiedsvreemde stof. <p>Recreatie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Door de weg Lhee – Kraloo alleen toegankelijk te maken voor vergunninghouders, wordt de toegang tot het Nationaal Park beperkt. Dit wordt grotendeels gecompenseerd door de aanleg van twee parkeerplaatsen, nieuwe fiets- en wandelpaden en een mindervalidenpad. De locaties van de nieuwe infrastructuur zijn dusdanig gekozen dat er zo min mogelijk verstoring optreedt van de aanwezige flora en fauna. <p>Verkeer, geluid, luchtkwaliteit en externe veiligheid</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er zijn beperkte negatieve effecten op het gebied van verkeersveiligheid te verwachten. • Transportbewegingen om de grond te verwerken kunnen verstoring opleveren voor de fauna en omwonenden in het Dwingelderveld; • Externe veiligheid is niet van toepassing.

4.2 Conclusie

In het voorgaande is aan de hand van drie hoofdthema's (kenmerken van de maatregelen, plaats van de maatregelen en kenmerken van het potentiële milieueffect) onderzocht of de voorgenomen activiteit, de realisatie van het Inrichtingsplan Dwingelderveld, belangrijke negatieve gevolgen voor het milieu heeft.

De uitkomst van dit onderzoek is dat er geen belangrijke negatieve gevolgen voor het milieu worden verwacht. Om die reden is er geen aanleiding om de voorgenomen activiteit in een uitgebreide milieueffectrapportage af te wegen. Tijdens de inrichting is er sprake van enige negatieve effecten op flora en fauna, verkeersveiligheid en kan er geluidshinder optreden als gevolg van transport. De negatieve effecten worden zoveel mogelijk beperkt door het treffen van mitigerende maatregelen tijdens de uitvoering van de werkzaamheden. Na de uitvoering treden er voornamelijk positieve effecten op, op met name flora en fauna.

Bijlage 1

Kaart Inrichtingsplan

Bijlage 2

Beleidskader

Plan/project	Initiatief van	Doelen
Natura 2000	Europa	
Kaderrichtlijn Water	Europa	“Bescherming van landoppervlaktewater, overgangswater, kustwateren en grondwater, waarmee aquatische ecosystemen en, wat de waterbehoefte ervan betreft, terrestrische ecosystemen en waterrijke gebieden die rechtstreeks afhankelijk zijn van aquatische ecosystemen, voor verdere achteruitgang worden behoed en worden beschermd en verbeterd.”
Gebiedendocument Dwingelderveld	Rijk	<ul style="list-style-type: none"> • Kwaliteitsverbetering van zure vennen; • Kwaliteitsverbetering van actieve hoogvenen in heideterrein en bossen; • Kwaliteitsverbetering en vergroting oppervlakte vochtige heiden en pioniervegetaties; • Behoud areaal en kwaliteitsverbetering jeneverbesstruwelen.
Waterbeleid 21 ^e eeuw (WB21)	Rijk	Zorgen voor een waterbeheersysteem waarin natuurlijke processen plaatsvinden en waarbij slechts een geringe sturing noodzakelijk is. De trits vasthouden, bergen en afvoeren speelt hierin een belangrijke rol.
Beheer en Inrichtingsplan Dwingelderveld	Overlegorgaan Nationaal Park Dwingelderveld	“Behoud en/of ontwikkeling van de voor het Dwingelderveld kenmerkende natuurlijke en halfnatuurlijke levensgemeenschappen en de in samenhang daarmee ontstane cultuurhistorische en landschappelijke verschijningsvormen, alsmede de daarvoor noodzakelijke abiotische gegevens en processen.”
Plan van Aanpak waterhuishouding Dwingelderveld	Overlegorgaan Nationaal Park Dwingelderveld	Tegengaan verdroging van het Dwingelderveld
Waar een wil is, is een weg	Overlegorgaan Nationaal Park Dwingelderveld	Verkeersluw maken van het Dwingelderveld
Waterbesluit	Waterschap Reest en Wieden	<ul style="list-style-type: none"> • Voor het projectgebied een waterhuishouding herstellen die aansluit op het ontwikkelen van een natuurlijk ecologisch systeem voor vegetaties van het habitatype Noord-Atlantische vochtige heide met Dophei (<i>Erica tetralix</i>) en slenken in veengronden met vegetatie behorend tot het Snelbies-verbond (<i>Rhynchosporion</i>). • Het projectgebied voldoet na inrichting aan de WB21 toetsing
POP II	Provincie Drenthe	Behoud, herstel of ontwikkeling van natuurwaarden. Daarbij zijn ook aspecten van cultuurhistorie en landschap van belang. Recreatief medegebruik is mogelijk voor zover dit past binnen de doelstelling van natuurbehoud.
PvA Top-lijst verdroogde gebieden Drenthe 2007-2015	Provincie Drenthe	Dat het gebied in 2015 nog maar matig verdroogd is.

Beleidskeuzes

Uit diverse onderzoeken blijkt dat, wanneer er geen antiverdrogingsmaatregelen worden uitgevoerd op het Dwingelderveld, het natuurgebied verder zal verarmen en onherstelbare schade zal optreden. Om dit te voorkomen hebben de provincie Drenthe, de gemeenten Westerveld en De Wolden, waterschap Reest en Wieden, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en Rijkswaterstaat gezamenlijk het Inrichtingsplan Dwingelderveld opgesteld. De BCD is juridisch en financieel verantwoordelijk voor de uitvoering van dit Inrichtingsplan.

Europa (Natura 2000 en Kaderrichtlijn Water)

Europees gezien is het Dwingelderveld aangemeld als Natura-2000 gebied, maar nog niet als zodanig aangewezen. Wel is het Dwingelderveld als Vogel- en Habitatrichtlijngebied aangewezen. Ook valt het Dwingelderveld onder de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) en valt het Dwingelderveld binnen het zogenaamde stroomgebiedbeheersplan Rijndelta waarin de waterkwaliteits- en kwantiteitsdoelstellingen zijn weergegeven. Het ministerie van LNV geeft aan dat in de stroomgebiedbeheersplannen de doelstellingen van het Waterbeleid 21^e eeuw en de instandhoudingsdoelstellingen voor de Natura 2000-gebieden integraal worden opgenomen.

Rijksniveau (gebiedendocument Dwingelderveld en Waterbeleid 21^e eeuw)

Op rijksniveau heeft LNV ten behoeve van het ontwerp aanwijzingsbesluit voor het aanwijzen van het Dwingelderveld als Natura-2000 gebied, een gebiedendocument opgesteld waarin de instandhoudingsdoelen voor het gebied zijn geformuleerd. Ook zijn de kernopgaven voor het Natura-2000 gebied geformuleerd. Voor het Dwingelderveld zijn dit:

1. Kwaliteitsverbetering van zure vennen;
2. Kwaliteitsverbetering van actieve hoogvenen in heideterrein en bossen;
3. Kwaliteitsverbetering en vergroting oppervlakte vochtige heiden en pioniervegetaties;
4. Behoud areaal en kwaliteitsverbetering jeneverbesstruwelen.

Ook zijn de uitgangspunten van het Waterbeheer 21ste eeuw als randvoorwaarde in het ontwerp voor de waterhuishoudkundige maatregelen in het Inrichtingsplan meegenomen.

Regionaal beleid (Overlegorgaan Nationaal Park Dwingelderveld)

Het natuurgebied Dwingelderveld is één van de twintig Nationaal Parken in Nederland, waarvoor een apart overlegorgaan is geïnstalleerd. Dit overlegorgaan functioneert naast de BCD. In het naastliggende kader is nader op dit overlegorgaan ingegaan. Voor het Nationaal Park Dwingelderveld is een Beheers- en Inrichtingsplan (BIP) opgesteld dat tevens als basisdocument heeft gediend voor het Inrichtingsplan Dwingelderveld en het Waterbesluit Dwingelderveld.

Overlegorgaan Nationaal Park Dwingelderveld

De toenmalige minister van LNV heeft voor het beheer en bestuur van het nationaal Park een overlegorgaan geïnstalleerd. De belangrijkste taak van het overlegorgaan is het opstellen en het tijdig herzien van een gemeenschappelijk Beheers- en Inrichtingsplan (BIP), waarin de doelstellingen van het Nationaal Park en de vertaling daarvan in een concreet activiteitenprogramma zijn vastgelegd. Het meest recente BIP dateert van 2004. Het Overlegorgaan heeft geen beslissingsbevoegdheid en moet bij het opstellen van het BIP dus werken binnen de kaders die door de verschillende bevoegde gezagen zijn gesteld.

In het BIP is de volgende hoofddoelstelling voor het Nationaal Park geformuleerd:

“Behoud en/of ontwikkeling van de voor het Dwingelderveld kenmerkende natuurlijke en halfnatuurlijke levensgemeenschappen en de in samenhang daarmee ontstane cultuurhistorische en landschappelijke verschijningsvormen, alsmede de daarvoor noodzakelijke abiotische gegevenheden en processen.”

Voor de lange termijn wordt daarbij ingezet op het verbeteren van de abiotische situaties en het herstel van de hydrologische basis van het gebied. In het BIP wordt de verdrogingsproblematiek van het Dwingelderveld uiteengezet waarbij wordt verwezen naar het ‘Plan van aanpak Waterhuishouding Dwingelderveld’. Een aantal van de maatregelen die worden genoemd in het programma van eisen, zijn terug te vinden in het BIP.

Tot slot wordt in het BIP aangegeven dat recreatief medegebruik van het nationaal park mogelijk moet zijn, mits dit niet ten koste van de natuur gaat. In het plan is een zonering aangegeven die dienst kan doen bij het beheer en inrichting van het park. Deze zoneringkaart biedt de basis voor de geplande recreatieve inrichtingsmaatregelen uit de Inrichtingsmaatregelen Dwingelderveld en het programma van eisen (versie 5).

De provincie is overigens verplicht om binnen drie jaar na het definitieve aanwijzingsbesluit van het Dwingelderveld als Natura-2000 gebied een actueel Beheersplan vast te stellen.

Plan van aanpak waterhuishouding Dwingelderveld

De werkgroep Water Dwingelderveld, een aparte subgroep van het Overlegorgaan, heeft naar aanleiding van verschillende onderzoeken die aantoonde dat het Dwingelderveld aan het verdrogen is, het Plan van aanpak waterhuishouding Dwingelderveld opgesteld. Het plan van aanpak heeft als basisdocument gediend voor het Waterbesluit Dwingelderveld en het Beheer en Inrichtingsplan Dwingelderveld.

Waar een wil is, is een weg

De startnotitie ‘Waar een wil is, is een weg’ is aangeboden aan de gemeenten Westerveld en De Wolden ten behoeve van de besluitvorming over het verkeersluw maken van het Dwingelderveld. Het verkeersluw maken van het Dwingelderveld maakt onderdeel uit van het Inrichtingsplan.

Deze startnotitie dateert van augustus 2005 en beschrijft op welke wijze de wens van het Overlegorgaan van het Nationaal Park Dwingelderveld – het verkeersluw maken van de weg Lhee-Kraloo – gestalte kan krijgen. Deze wens berust op twee gronden:

- gemotoriseerd verkeer doet afbreuk aan de natuur- en belevingswaarden van het Dwingelderveld
- de toekomstige vernatting van het centrale deel van het Dwingelderveld vraagt om een lichtere wegconstructie.

In de startnotitie wordt de belangrijkste doelstelling van het Overlegorgaan met het Nationaal Park benadrukt: het in stand houden en ontwikkelen van vochtige en natte levensgemeenschappen.

Regionaal beleid (Waterschap Reest en Wieden)

Het waterschap Reest en Wieden heeft een ontwerp waterbesluit opgesteld voor het Dwingelderveld. In het besluit worden het watersysteem van het Dwingelderveld geanalyseerd en knelpunten geïnventariseerd. Het belangrijkste probleem van het gebied is interne verdroging doordat het water versneld wordt afgevoerd via ontwateringsloten ten behoeve van landbouw. Interne verdroging wordt daarnaast veroorzaakt door aanwezige naaldbomen. De in het gebied aanwezige leislout zorgt bovendien voor wateroverlast. In het Waterbesluit worden een aantal inrichtingsmaatregelen voorgesteld om de volgende doelstellingen te verwezenlijken:

A. Voor het projectgebied een waterhuishouding herstellen die aansluit op het ontwikkelen van een natuurlijk ecologisch systeem voor vegetaties van het habitatype Noord-Atlantische vochtige heide met Dophei (*Erica tetralix*) en slenken in veengronden met vegetatie behorend tot het Snavelbies-verbond (*Rhynchosporion*). De overige habitatypes binnen het gebied profiteren veelal mee van de maatregelen welke getroffen worden voor de habitatypes van de natte, slenkachtige laagten.

Conform het beleid zoals gedefinieerd in POP II Drenthe en het Waterbeheerplan wordt volgens de GGOR systematiek (Waternood) gewerkt, aangevuld met de WB21-principes.

B. Het projectgebied voldoet na inrichting aan de WB21 toetsing. Concreet betekent voorgaande dat in een 10-daagse 1/100 jaar neerslagreeks, inclusief extra neerslag volgens het midden-scenario 2050 (totaal 169 mm), geborgen wordt binnen het gebied en vertraagd tot afvoer komt. De voorgestelde maatregelen in het Waterbesluit zijn uitgewerkt in het Inrichtingsplan.

De Inrichtingsmaatregelen Dwingelderveld zijn voor wat betreft de niet-recreatieve maatregelen een uitwerking van de voorgestelde maatregelen in het waterbesluit.

Provinciaal beleid (POP II, gebiedsopgave zuidwest Drenthe, Natura 2000-beheersplannen, toplist verdroging)

Provinciaal Omgevingsplan II

De provincie heeft het landelijk gebied in het POP II ingedeeld in zes zones. Het Dwingelderveld is grotendeels gelegen in de zone 'Natuur' en voor een klein deel in de zone 'Bos met recreatie, houtproductie en natuur'. Ook is het Nationaal Park Dwingelderveld in het POP II aangeduid als Habitat- en vogelrichtlijngebied, milieubeschermingsgebied en stiltegebied⁸. In de stiltegebieden geldt een richtwaarde voor de geluidbelasting van 35 dB(A) voor het Leq en 40 dB(A) voor het Lmax. De streefwaarden liggen nog 5 dB(A) lager.

Het Noordenveld, Kloosterveld I en een deel van Kloosterveld II zijn aangeduid als 'begrensde cultuurgronden waarvoor functieverandering naar de hoofdfunctie 'natuur' is voorzien'. Kloosterveld II is grotendeels aangeduid als 'begrensde cultuurgronden waarvoor geen functieverandering naar de hoofdfunctie 'natuur' is voorzien'.

Gebiedsopgave Zuidwest Drenthe

De gebiedsopgave van januari 2009 geeft beknopt een aantal actiepunten voor Zuidwest-Drenthe op het gebied van natuur, water, bodemgebruik, landbouw, toerisme, dorpsvernieuwing, landschap en cultuurhistorie. Zuidwest-Drenthe is door het college van Gedeputeerde Staten aangewezen als pMJP-gebied. Binnen het gebied moeten maatregelen worden uitgevoerd die een bijdrage leveren aan het behalen van de prestaties die met het Rijk zijn overeengekomen in de bestuursovereenkomst Investeringsbudget Landelijk Gebied 2008-2013. De gebiedsopgave geeft aan hoe Zuidwest-Drenthe de middelen uit het pMJP (provinciaal Meerjarenprogramma) kan inzetten.

Voor het Nationaal Park Dwingelderveld neemt de gebiedsopgave het BIP als basis, waarbij bijzondere aandacht uitgaat naar de inrichting van het Noordenveld en het Kloosterveld. De ontwikkeling van robuuste natuur wordt gezien als de motor voor toeristisch-recreatieve ontwikkeling. Behoud, herstel, ontwikkeling en duurzaam gebruik van natuur ter bevordering van de

⁸ Provinciaal Omgevingsplan II, kaart 5 'Milieubeschermingsgebieden'

biodiversiteit vormen het centrale beleidsuitgangspunt. De condities voor het voortbestaan van inheemse flora en fauna van de natuurlijke levensgemeenschappen moeten worden verbeterd. De realisering van de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden hebben hoge prioriteit.

Startnotitie opstellen Natura 2000-beheersplannen

Op grond van de Natuurbeschermingswet is de provincie bevoegd gezag voor het opstellen van beheersplannen voor een aantal Natura-2000 gebieden in Nederland, waaronder het Dwingelderveld. Binnen drie jaar na het aanwijzingsbesluit van LNV van het Nationaal Park Dwingelderveld als Natura 2000-gebied zal er een beheersplan moeten liggen voor het gebied. Op 27 november 2007 heeft het college van GS van de provincie Drenthe een startnotitie vastgesteld waarin een aantal uitgangspunten zijn geformuleerd voor het opstellen van de beheersplannen voor de Natura 2000-gebieden in Drenthe, waarvoor de provincie verantwoordelijk is.

Top-lijst verdrogingsbestrijding

De provincie Drenthe heeft een Top-lijst van verdroogde gebieden vastgesteld als onderdeel van het provinciaal Meerjarenprogramma. Het Rijk en de provincies hebben afgesproken dat de gebieden op deze lijst voorrang krijgen bij het bestrijden van de verdroging. Het Dwingelderveld is in de Top-lijst opgenomen.

In het 'plan van aanpak Top-lijst verdroogde gebieden Drenthe 2007-2015' van 11 april 2008 is de doelstelling voor het Dwingelderveld in 2015 opgenomen. De doelstelling is dat het gebied nog maar matig verdroogd is in 2015. Voor het Dwingelderveld worden de volgende maatregelen voorgesteld:

- Uitvoeren inrichtingsplan Dwingelderveld
 - inrichten landbouwenclave Noordenveld
 - dempen waterschapswaterlopen en herstel slenken
 - ondieper maken Leislout
 - inrichten Kloosterveld
 - dempen waterloop Witteveen

Gemeentelijk beleid (beleidsplan Toerisme en recreatie, GVVP)

Beleidsplan Toerisme en recreatie

Het beleidsplan toerisme en recreatie dateert van 20 juni 2002. Ten aanzien van natuurgebieden zijn de recreatieve doelstellingen van de gemeente voornamelijk gericht op voorlichting en bewustwording. Een optimale openstelling van natuurgebieden voor publiek is wenselijk. Eenmaal in het park dient de bezoeker zich bewust te worden van het vele natuurschoon.

GVVP

Het Gemeentelijk Verkeer en Vervoerplan van februari 2000 geeft de volgende doelstellingen voor toeristisch en recreatief verkeer:

- Bevorderen gebruik milieuvriendelijke vervoerwijzen
 - Verkeersoverlast in kwetsbare gebieden terugdringen
 - Verkeersoverlast in kwetsbare natuurgebieden terugdringen
- Autoverkeer door natuurgebieden gedogen maar ontmoedigen

www.grontmij.com

